

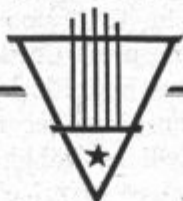
CERKVENI GLASBENIK

GLASILO CECILIJINEGA

DRUŠTVA V LJUBLJANI

Št. 7., 8. - Leto 50.

Julij, avgust, 1927

POROČILO O JUBILEJ. SLAVNOSTIH IN XX. OBČNEM ZBORU CECILIJINEGA DRUŠTVA V LJUBLJANI 13. IN 14. JUNIJA 1927.

Slavnost 50 letnega jubileja Cecilijinega društva v Ljubljani je otvoril cerkven koncert v ponedeljek 13. junija 1927 v frančiškanski cerkvi. Pod vodstvom predsednika Cecilijinega društva p. Hugolina Sattnerja je njegov pevski zbor izvajal sedem izbranih pevskih točk, spremljanih z orglami. Bile so to: Premrlova Evharistična pesem št. 7, Kaufova balada v čast sv. Frančišku za moški zbor, Sanctus in Benedictus iz Beethovnovne maše v C, dr. Kimovčeva »Večerni zvon«, dr. Bunčeva »Spoinni se«, Sattnerjeva izvirna »Marija, kako si lepa« ter I. B. Foersterjev »Stabat Mater« s slovenskim besedilom. Sattnerjev zbor je vse točke izvedel gladko in dovršeno in se izkazal kakor vedno kot prvovrstni zbor. Petje je na orglah spremljal prof. Jos. Vedral. Koncert je bil precej dobro obiskan.

Glavna slavnost se je vršila v torek 14. junija. Ob devetih je bila pontifikalna sv. maša, ki jo je imel bivši predsednik Cecilijinega društva in bivši urednik »Cerkvenega Glasbenika« lavantinski knez in škof msgr. dr. Andrej Karlin. Stolni pevski zbor je izvajal pred sv. mašo dr. Mlinar-Cigaletovo pesem v čast sv. Ceciliji, pri maši sami je pel koralni introit, Premrlovo mašo sv. Jožefa, Foersterjev gradual in Wagnerjev Jubilate. Po sv. maši se je izvajal dr. Kimovčev mogočni »Tebe Boga hvalimo«, ki ga je v glasbeni prilogi prinesla jubilejna številka »Cerkv. Glasbenika«. Za sklep se je izvajala še Premrlova skladba »Sem kakor oljka«. Petje je vodil stolni kanonik dr. Fr. Kimovec, orglal ravnatelj stolnega kora Stanko Premrl; sodelovala je godba dravske divizijske oblasti. Sv. maši je prisostvovalo mnogo odličnega občinstva in je napravila slovesnost na vse najugodnejši vtis.

Po slovesni sv. maši so se društveniki in gostje začeli zbirati v II. nadstropju knezoškofijske palače, da prisostvujejo slavnostnemu zborovanju Cecilijinega društva. Ob tričetrt na 11 otvori zborovanje društveni predsednik konz. svétnik p. Hugolin Sattner, ki izpregovori sledeče:

Prevzvišena gospoda škofa! Slavna gospoda! Danes je minulo 50 let, kar je bilo ustanovljeno Cecilijino društvo za ljubljansko škofijo. Prišlo pa je tako. Meseca avgusta 1876 je v Gradcu zborovalo nemško Cecilijino društvo in izvajalo v stolnici krasne cerkvene skladbe. Osemnajst Slovencev nas je pohitelo tjakaj in divili smo se tem produkcijam. Bilo je namreč v naši škofiji že vsejano seme Cecilijine ideje po † g. Foersterju in njegovih pristaših, ali to seme je kalilo le semtertje. Po končanih slavnostih smo se zbrali vsi slovenski udeleženci k seji in načelno sklenili ustanoviti Cecilijino društvo tudi za ljubljansko škofijo. Domov prišedši smo izvršili formalnosti in društvo je pričelo svoje delovanje. Imeli smo veliko oporo na † knezoškofu Krizostomu, ki je bil zelo vnet za krščanske umetnosti, posebno še za cerkveno glasbo. Že l. 1877. se je ustanovila orglarska šola in začel je izhajati »Cerkveni Glasbenik«. Torej društvo, orglarska šola in »Glasbenik« obhajajo letos 50 letni jubilej. Če personificiram Cecilijino društvo, mogel bi mu zaklicati Stritarjeve besede:

Pétdeset let
 mnogo je let,
 dolgo življenje,
 dolgo trpljenje,
 malo mirú,
 mnogo sadú,
 zarja večerna
 slava neizmerna.

Začetna leta so bila res burna, dolgo trpljenje, malo mirú. Šlo je namreč za to, da se odstrani iz cerkve vse, kar je v nasprotju z veličjem božjega hrama in sv. opravila. Toda vsako čiščenje, dasi zdravilno in potrebno, boli in skeli. Danes pa lahko rečemo, da je hiša božja v glasbenem oziru očiščena, a tudi ozaljšana. Na mesto cerkve nedostojnih skladb so stopile nove, v umetniškem in liturgičnem pogledu pravilne skladbe; slovesna služba božja se vrši zakonito po liturgičnih pravilih in za slovensko petje je preskrbljeno po lepih pesmih, ki so deloma natisnjene v »Glasbeniku«, deloma v posebnih zbirkah. V tej zadevi se naša škofija zelo odlikuje in lahko rečem, da je to sad petdesetletnega delovanja Cecilijinega društva.

Nedavno je naš prevzvišeni izjavil, da je v tej zadevi veselje hoditi po škofiji, ker povsod se čuje lepo in umetno cerkveno petje.

Polni hvaležnosti do Boga gledamo tedaj na prošla leta, in polni zaupanja se oziramo naprej v bodočnost, v sladki nadi, da bo Cecilijino društvo prej ko slej vršilo svojo dolžnost. Starejši se bomo s pozorišča umaknili, ali za nami pride drug zarod, zarod krepak in več, ki je imel več prilike za temeljito glasbeno izobrazbo nego mi, ki smo orali ledino. Milo mi je pri srcu, ko se hvaležno spominjam našega prvega predsednika, g. prošta dr. Jarca, ki nas je pri vsakem občenem zboru bodril k edinosti in slogi. Potem profesorja Gnjezde, g. Foersterja, p. Angelika, mojega predhodnika na predsedniškem mestu, prevzvišenega g. knezoškofa dr.

Karlina in drugih, ki so čuvali mlado cvetko, nežno hčerko božjo v letih razvitka. Dete je rastlo, se krepilo, in danes stoji pred nami polnoletno, v veseli konkurenci z drugimi glasbenimi društvi. Ne le redna služba božja, marveč tudi mnogoteri cerkveni koncerti kažejo njegovo dozorelost in sovršenost.

Predsednik nato pozdravi goste. Na prvem mestu velja pozdrav prevzv. g. knezoškofu dr. Jegliču, ki je že dolga leta pokrovitelj društva, s prispevki cerkva skrbi za vzdrževanje orglarske šole in daje tudi danes društvu svojo gostoljubno streho. Pozdravljam prevzvišenega g. knezoškofa dr. Karlina, ki je dolgo časa sam odlično deloval pri Cecilijinem društvu kot predsednik in urednik, spisal za društveno 25-letnico lepo spomenico in danes pel pontifikalno mašo. Pozdravljam g. dr. Brumata kot zastopnika goriškega nadškofa dr. Sedeja, navdušenega cecilijanca; zastopnika premil. g. stiškega opata dr. Avgušтина Kastelca, ki že po svojem redu izredno goji gregorijanski koral, preč. g. p. Valerijana Učaka, priorja križevniškega reda; stolnega kanonika Janka Barleta, ki zastopa hrvaško bratsko društvo in urejuje prelepo »Cecilijo«, sestro »Cerkvenega Glasbenika«; rektorja ljubljanske univerze g. dr. Lukmana; dekana bogoslovne fakultete g. dr. Aleša Ušeničnika; višjega kapelnika dravske divizije g. dr. Čerina, ki je kot star bojevnik na cecilijanskem polju lepo cerkveno petje vedno rad podpiral z orkestrom in tudi danes pri pontifikalni maši s svojim orkestrom brezplačno sodeloval; zastopnika Glasbene Matice g. dr. Ravniharja in zastopnika konservatorija, našega najodličnejšega in najvišjega glasbenega zavoda, ravnatelja g. Mateja Hubada. Pozdravljam ljubljanska glasbena društva, naj so poslala zastopnike ali ne: Ljubljanski zvon, pevajočo Ljubljano, Slavca, Pevsko zvezo, Zvezo jugoslovanskih pevskih zborov; delajmo pridno vsak v svojem delokrogu in se bomo tako medsebojno podpirali! Pozdravljam dalje zastopnika novomeškega kapitlja in delavnega sotrudnika g. kanonika Ferjančiča; vse dekane, župnike, kaplane; g. Gašpariča kot zastopnika Cecilijinega društva mariborske škofije; gg. zlatomašnika Ant. Dolinarja in Jos. Lavtižarja kot najstarejša člana. Pozdravljam vas, dragi tovariši, spoštovani organisti in pevovodje, ki nosite težo in vročino dneva; vse pevce, člane naših cerkvenih zborov, ki delate isto na zemlji, kar angeli v nebesih, ko pojo trikrat »svet«. Pozdravljam ravnatelja stolnega kora in orglarske šole g. Premrla, ki je prav za današnji dan postal konzistorijalni svétnik in mu čestitam. Končno pozdravljam vse druge navzoče, ki se z nami veselite lepega zlatega jubileja Cecilijinega društva.

Nato se oglasijo k besedi odlični odposlanci. — Prvi pozdravi zbor kanonik dr. Barle kot zastopnik hrvaškega Cecilijinega društva: Pri našam na današnji svečani dan Cecilijinega društva od hrvatskega Cecilijinega društva prisrčne pozdrave in čestitke! V težkih razmerah je vaše Cecilijino društvo prvo na slovanskem jugu začelo energično delati, tako

da je istega leta otvorilo orglarsko šolo in izdajalo glasilo »Cerkveni Glasbenik«. Vaše društvo je motu proprij Pija X. izvajalo, še preden je izšel. Priznanje in zahvala vam za pobudo, ki ste jo dali nam Hrvatom! Pozdrav vsem živim tako zelo delavnim članom Cecilijinega društva gg. Premrlu, p. Sattnerju in časten spomin umrlim delavcem gg. Gnjezdu, Foersterju! Hrvatje vam iskreno čestitamo! — V imenu Glasbene Matice govori njen predsednik g. dr. R a v n i h a r : Glasbena Matica Cecilijinemu društvu ob tej slovesni priliki iskreno čestita, saj ste obe društvi dva otroka istega očeta, pokojnega Foersterja. Obe ste delovali in še zdaj delujeta narodu v blagor in v korist njegovega kulturnega razvoja. Če bi vsa druga društva tako solidno delala ko ti dve, se nam ne bi bilo treba ničesar bati. Med obema društvoma nikoli ni bilo disonanc, ampak vseskozi je donela najlepša harmonija, eno delalo za cerkveno, drugo za svetno pesem, njuno delo se je vzajemno spopolnjevalo; tudi so bili vaši gospodje odborniki našega društva in obratno. Ta lepa vzajemnost vladaj med Cecilijinim društvom in Glasbeno Matico še v bodoče! Cecilijino društvo pa naj živi, naj raste, naj cveti! — G. G a š p a r i č kot zastopnik Cecilijinega društva mariborske škofije izvaja: Cecilijinemu društvu ljubljanske škofije prinašam srčne pozdrave in čestitke od Cecilijinega društva mariborske škofije in od Pevskega društva Maribor! Tudi mi se imamo za svoje lastne uspehe v veliki meri zahvaliti vašemu Cecilijinemu društvu, ki žanje uspehe dolgoletnega truda. Mi onstran Save se vaših sadov odkrito veselimo in znova sklepamo, da se bomo za čast božjo in spodbudo naroda tudi mi vneto trudili; a Bog blagoslavljaljaj vaše in naše nadaljnje delo! — Besedo povzame g. dr. B r u m a t kot zastopnik goriškega nadškofa: V izredno čast in izredno veselje si štejem, da sem se mogel udeležiti vašega jubileja in zborovanja! Velike težave sem imel, preden sem smel preko meje, pa g. nadškof mi je naročil: Pojdite v Ljubljano in povejte, da jih nekdanji strastni cecilijanec Sedej iskreno pozdravlja, zlasti pa tiste, ki so se z menoj vred že pred 50 leti navduševali za cecilijisko idejo! Pozdravite pa tudi mlade moči, ki naj vsi vztrajajo v tem lepem delu za sveto pesem! Vsemu društvu za zlati jubilej iskreno čestitam; obenem pa se mu pristrčno zahvaljujem, da je zlasti s »Cerkvenim Glasbenikom« toliko dobrega storilo tudi za mojo škofijo! G. predsednik Sattner sporoča g. nadškofu za njegove besede iskreno zahvalo Cecilijinega društva! — Profesor B a j u k pa čestita v imenu Pevske zveze, Pevskega učiteljskega zbora in v imenu »Ljubljanec«: Kje bi bilo naše sveto in svetno petje, če bi ne bili že pred 50 leti imeli Cecilijino društvo! Naša pevska umetnost je danes na tako častni višini, da se lahko meri s pevsko umetnostjo vseh drugih narodov. Zasluge pri tem visokem napredku pa ima v prvi vrsti Cecilijino društvo, ki jo vsi pevci smatramo v glasbenem oziru za misijonsko družbo, ker je dosegla, da poje danes lahko že vsaka gorska vas najmodernejše pesmi in jih poje umetniško! To bi bilo vse popolnoma izključeno, če nam ne bi bilo Cecilijino društvo s svojo orglarsko šolo vzgojilo toliko izvrstnih organistov in pevovodij, ki vkljub bednim razmeram, v kakršnih marsikje

živijo, vendar požrtvovalno gojijo pevsko umetnost! Zato izrekam v imenu treh glasbenih društev Cecilijinemu društvu iskrene čestitke in zahvalo in izražam željo: Misijonska glasbena družba — Cecilijino društvo — naj v prid svete in svetne pevske umetnosti živi! G. predsednik Sattner se je vsem gg. govornikom zahvalil, po prof. Bajukovih besedah pa zborovavce opozoril, da je tak požrtvovalen misijonar pevske misli v odlični meri tudi g. prof. Bajuk. Ko je izdal svojo izborno Pevsko šolo, so takoj sledili njegovemu zgledu kar štirje, ki so izdali podobne knjige.

3. Pozdravom je sledil slavnostni govor g. kanonika dr. Kimovca. (Prinašamo ga posebej.) — Nato pa se prebero pismeni in brzojavni pozdravi. Občni zbor so pozdravili sledeči: Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« skupno z uredništvom in upravo »Zborov«, Anton Dolinar ml. (Dunaj), Varaždinsko pevsko društvo Tomislav in njegov pevovodja dr. Krajanski, prof. dr. Guido Adler (Dunaj), višji kapelnik dr. Josip Čerin (pa se je tudi osebno udeležil slavnosti), vladni tajnik dr. Fran Mlinar-Cigale (Ljutomer), o. fra Ivan Bronić, župnik v Promini (Dalmacija), Štefan Pivec, dekan v Vuzenici, duh. svétnik in župnik Anton Lesjak iz Št. Jerneja¹ in vladni svétnik, ravnatelj glasbe v Kalksburgu Emil Hochreiter, ki je Cecilijinemu društvu obenem poslal in poklonil svoje najnovejše delo: Missa festiva »Christus Rex«.

4. Nato veliko gostov odide, ura je tudi že poldne proč in g. predsednik otvori 20. občni zbor Cecilijinega društva. Dosedanji odborniki prebero svoja poročila. G. tajnik poroča:

Zadnji občni zbor Cecilijinega društva za ljubljansko škofijo se je vršil dne 1. jul. 1924. Za tri leta izvoljeni odbor je imel do danes 8 sej in sicer: l. 1924. 1. julija in 8. oktobra; l. 1925. 17. junija, 16. septembra in 25. novembra; l. 1926. 17. aprila in 15. decembra; l. 1927. pa 4. maja. Glavna odborovna skrb je bila orglarska šola, kako bi se vzdrževala in napredovala; sestavil in izdal se je za šolo podroben učni načrt; nabavil se en boljši klavir; odbor je dal šolske prostore nanovo slikati. Da bi bili organisti že kot učenci in tudi pozneje kot bogoslužne osebe še bolj pod božjim varstvom, se je vsa šola 8. decembra 1925 posvetila Srcu Jezusovemu in z lepo sliko okrasila glavna učilnica. Dalje se je odbor posvetoval, kako bi dostojno proslavili zlati jubilej ali 50letnico Cecilijinega društva. Sklenil je, da izda za to prilikó slavnostno, izdatno povečano številko »Cerkvenega Glasbenika«, ki bo obsegala zgodovino društva in orglarske šole, kazalo vseh spisov in vseh prilog »Cerkvenega Glasbenika« in slike oseb, ki so pri društvu sodelovale.

Pevski tečaji, ki je pri njih sodelovalo Cecilijino društvo s »Pevsko zvezo« in Organistovskim društvom, so se vršili: 11. in 12. februarja 1926 v Kamniku, 3. in 4. marca v Kranju, 10. in 11. marca v Ljubljani, 15. marca v Radovljici.

Ljudsko petje, ki je že dolga leta prava srčna zadeva Cecilijinega društva, se je že marsikje udomačilo, pa je le še veliko premalo razširjeno.

¹ Ta in še par pozdravov je došlo že po zborovanju. Lesjakov se glasi: »Pred petdesetimi leti k orglam sedla Cecilija nevesta, glasno zakliče: za šlendrijan tu več ni mesta. Strahoma nekdanji je fagot s korov zbežal v temni kot. Slava zborovalcem!«

Premrlova Pesmarica za mladino je kot partitura že več let razprodana in je želeti, da jo Jugoslovanska knjigarna kmalu zopet ponatisne.

Odlični člani Cecilijinega društva so v zadnjih treh letih obhajali razne pomembne obletnice. L. 1924. 21. julija je imel zlato mašo konzist. svetnik p. Hugolin Sattner, ki je že 50 let odbornik in 16 let predsednik društva; istega leta je isti skladatelj dovršil opero Tajdo; začel se je tiskati biografski leksikon. L. 1925. je 4. septembra obhajal učitelj orglarske šole g. prof. Jožef Vedral 30 letnico svojega delovanja na konservatoriju v Ljubljani; 28. marca je obhajal 65 letnico rojstva dvorni svetnik in konserv. prof. dr. Jožef Mantuani; 11. septembra sta pela svojo zlato mašo glasbenika in člana gg. duh. svetnika Josip Lavtižar v Ratečah in župnik Gotard Rott; 7. julija je dočakal župnik na Dovjem Jakob Aljaž svojo 80 letnico; 20. decembra je obhajal 88 letnico rojstva starosta cecilijancev Anton Foerster; 25. septembra pa skladatelj Ignacij Hladnik svojo 60 letnico. L. 1926. sta obhajala obletnici dva mecena cecilijanstva, in sicer goriški knezonadškof in metropolit dr. Franc Sedej 20 letnico in mariborski knezoškof dr. Andrej Karlin 15 letnico školovanja; istega leta smo obhajali 400 letnico rojstva Janeza Pierluigi di Palestrine; Ivan Mercina, glasbenik in zvonoslovec 75 letnico; 28. avgusta je obhajal 60 letnico rojstva ravnatelj konservatorija Matej Hubad; g. Anton Lavrič in njegova soproga Ana sta to leto že 25. leto vodila glasbo pri jezuitih. To leto je bila tudi 200 letnica smrti slovečega orglarskega mojstra Franceta Ks. Križmana; obhajal je 60 letnico višji vojaški kapelnik dr. Jos. Čerin; 80 letnico pa gdč. Franja Goršič, bivša organistka v Trnovem in sestra orglarskega mojstra Franceta; M. Leonora Hudovernik, slovenska skladateljica, pa 40 letnico redovnih obljub in glasbenega delovanja; skladatelj in organist Matej Vurnik 60 letnico rojstva in 40 letnico glasbenega delovanja. L. 1927. obhaja naš predsednik p. Hugolin Sattner 75 letnico rojstva, 25 letnico svojega zbora in 50 letnico svojega delovanja pri Cecilijinem društvu; skladatelj Ivan Pogačnik pa je obhajal letos 50 letnico kot organist.

Tudi smrt je posegla po nekaterih delavnih društvenih članih. L. 1924. je 14. julija v Petrovčah umrl orglarski mojster Ivan Naraks; v Kamniku umrl zborovodja Franc Stele, 9. septembra na Jesenicah organist in skladatelj Jakob Savinšek. L. 1925. je 17. avgusta umrl na Vrhniki organist in nadučitelj Vinko Levstik, ki je opravljal organistovsko službo 63 let! L. 1926. je 17. aprila umrl v Novem mestu veliki cecilijanec Anton Foerster, star nad 88 let; 26. marca je umrl p. Otokar Aleš, pevec in pevski učitelj; 25. junija je umrl vnet cecilijanec zlatomašnik Mihael Saje. L. 1927. 5. maja je odšel po plačilo turist in skladatelj zlatomašnik Jakob Aljaž, župnik na Dovjem.

G. blagajnik poroča:

Odkar se je l. 1924. poravnal dolg, ki ga je Cecilijino društvo imelo pri kn.-škofijskem ordinariatu v znesku Din 10.042, društvo gmotno za silo izhaja in se vsakoletni dohodki in stroški nekako krijejo.

V šolskem letu 1924.-25. so dohodki znašali	Din 38.734
stroški pa	Din 38.953

Potemtakem je bilo primanjkljaja 219 Din.

V šolskem letu 1925.-26. so dohodki znašali	Din 30.920
stroški pa	Din 30.255

Prebitka je bilo 665 Din.

V šolskem letu 1926.-27. so dohodki do konca maja znašali približno	Din 25.000
in stroški približno	Din 25.000

Izmed dohodkov največ zaležejo vsakoletni prispevki cerkva ljubljanske škofije, okrog 20.000 Din letno. Žal, da je treba te prispevke zadnja leta vedno bolj izterjavati. Ostalo dajo šolnina učencev, podpore in darovi ter prodaja društvenih muzikalij. Stroški šole so stanovanjski, za učiteljstvo (poglavitni), luč, kurjava, motor pri orglah ter nabava novih muzikalij event. nakup oz. poprava instrumentov. Organistovsko društvo je prejelo od Cecilijinega društva l. 1924.-25. in 1925.-26. podporo po 2500 Din, letos pa se je dotična vsota porabila za jubilejno številko »Cerkvenega Glasbenika«.

G. ravnatelj orglarske šole poda sledeče poročilo:

V šolskih letih 1924/25, 25/26 in 26/27 se je pouk na orglarski šoli redno vršil in od leta do leta po možnosti izpopolnjeval.

Po naročilu društvenega odbora se je l. 1925. napravil podroben učni načrt naše orglarske šole. Pregledani in od celokupnega učiteljskega zbora odobreni načrt je najprej objavil »Škofijski list« in nato še »Cerkv. Glasbenik«. Šola nudi učencem vse, kar jim je kot organistom in pevovodjem potrebno, razen tega jih s poukom lepopisja, računstva, trgovskega spisja, prometa, knjigovodstva in zadružništva pripravlja za njim najbolj primerne stranske službe.

Učiteljski zbor se je zadnja leta precej ustalil. Dolgo vrsto let poučujejo razen šol. ravnatelja gg. dr. Kimovec, dr. Mantuani, prof. Vedral, prof. Anžič, revizor Krištofič in regenschori Zdešar. Zadnji leti sta se jim pridružila še prof. Gröbming in šolski vodja v pok. Ivan Levec.

Učencev se je zadnja tri leta oglašalo vedno precejšnje število. Od nanovo sprejetih navadno ta ali oni med letom odleti, večina jih pa vztraja. Koncem l. 1924/25 je bilo v šoli 20 učencev. Od teh so šolo dovršili trije s spričevalom usposobljenosti, eden z letnim spričevalom. Koncem l. 1925/26 je bilo 19 učencev. Štirje so dovršili s spričevalom usposobljenosti, eden z letnim. Letos (1926/27) imamo v šoli 19 učencev. Od teh jih namerava šest šolo dovršiti.

Pouk na naši orglarski šoli traja navadno tri leta, izjemoma dve, včasih tudi štiri. Šola da učencem, kar in kolikor more. Če bi imeli več gmotnih sredstev, bi se šola še bolj razvila. Da pa tudi v sedanjem okviru more izhajati, gre zahvala predvsem prevzv. g. knezoškofu oziroma preč. kn. škof. ordinariatu, ki pobira prispevke župnih cerkva naše škofije. Če bi se ti prispevki vsaj še nekoliko povečali, da bi dajale cerkve od 100 duš na leto 5—6 Din mesto štirih, bi se na ta način precej pridobilo.

Ob tej priliki izrekam v imenu šole in Cec. društva najtoplejše zahvalo tudi vsem drugim dobrotnikom in podpornikom, imenoma ljubljanski mestni občini in Ljudski posojilnici. Istotako vsem onim zavodom, ki so podpirali naše učence glede hrane, stanovanja itd.

Tekom 50. let je orglarsko šolo v Ljubljani dovršilo 273 učencev, in sicer 260 s spričevalom usposobljenosti, 13 z letnim spričevalom. Razen teh in sedanjih 19 učencev je šolo obiskovalo še nad 50 takih, ki so bili v šoli le eno do dve leti in ki tudi delujejo kot organisti. Potemtakem je vseh učencev ljubljanske orglarske šole do sedaj okrog 350.

Odbor Cec. društva upa, da bo naša orglarska šola z božjo pomočjo in s sodelovanjem vseh prijateljev cerkvene glasbe in glasbe sploh mogla tudi v bodoče vedno uspešneje delovati in še mnogo pripomoči k večji božji časti kakor tudi v povzdigo glasbene kulture na Slovenskem.

Med slučajnostmi se na predlog msgr. Steske odslej voli 10 odbornikov namesto dosedanjih 9.

5. Volitve. Po vzkliku se izvolijo vsi dosedanji odborniki; le na mesto odstopivšega g. Anžiča se izvoli g. Anton Dolinar ter kot deseti odbornik g. katehet Ivan Pivk.

SLOVENSKO CECILIJANSTVO.¹

Hvalimo slavne može in naše očete v njih rodu. — Veliko slavnega je Gospod v svojem veličastvu po njih naredil od začetka. Gospodovali so v svoji mogočnosti, silni ljudje so bili in obdarjeni z modrostjo in vodili so tedanji rod. V svoji umetnosti so iskali nove napeve in zlagali svete pesmi; moške so bili bogati s krepostjo in trudili so se za lepoto.

Vsi ti so dosegli slavo v rodovih svojega ljudstva in (že) v svojih dneh so jih slavili. Ti, ki so se iz njih narodili, so zapustili ime, da se (še) po teh njih hvala oznanja. — Njih rod in slava ne bosta prešla. (Eccli 44, 1. sqq.)

Kakor da je gledal petdesetletno delo našega društva in opisoval njegove nepričakovane uspehe in okušal zlahodne sadove, tako se glase te besede svetopisemskega modrijana.

Pred 50 leti. Kako je bilo? Riharja, ki je brez šole, pa s prirojenim tenkim čutom veliko storil za razvoj naše glasbe, že zdavnaj ni bilo; cerkvena glasba ni vedela prave poti. Tedaj je l. 1876. družba plemenitih gospodov — njih navdihovalec je bil † prelat Smrekar — ob zborovanju nemškega Cecilijinega društva sklenila za Ljubljano nekaj podobnega ustanoviti. Leto kasneje l. 1877. se je prav na današnji dan 14. junija vršil v Ljubljani prvi občni zbor »Cecilijinega društva za ljubljansko škofijo«.

Društvo si je že tedaj jasno začrtalo svojo nalogo. Sklenilo je, izdajati lasten cerkvenoglasben list, osnovati orglarsko šolo, prirejati cerkvenoglasbene produkcije, članom dajati darila.

In kar so sklenili, tega so se moške, ki so stopili društvu na čelo, takoj tudi z vso odločnostjo lotili. Društveno glasilo »Cerkveni Glasbenik« z društvom vred obhaja svojo petdesetletnico. Petdeset letnikov! kaka zakladnica je to v člankih, kjer so se vsaj za praktično uporabo obravnavala vsa vprašanja cerkvene glasbe. Ga ni bilo vala, pa naj je nastal kjerkoli v cerkvenoglasbenem svetu, da bi ne bil zapljuskal tudi v naš list, ni ga bilo cerkvenoglasbenega stremljenja, ki bi se ga bil list hotel izogniti. Prav o vsem je svoje mnenje izrazil, točno in jasno.

Pa ni pisal le za prakso, ampak vse polno znanstvenih ugotovitev je shranjenih v njegovih predalih (dr. Mantuani menda ni prijel za pero, ne da bi kaj znanstvenega ugotovil); in življenjepisov in poročil in kritik in zajemljivega drobiža: cela knjižnica, cerkvenoglasbeni leksikon.

Če je list važen po besedilu, po literarno teoretični plati, je še važnejši po prilogah; pomen njegove glasbeno praktične plati se stopnjuje v ogromnost, pa naj gledamo njegovo množino ali njegovo notranjo vrednost. Če bi Cecilijino društvo nič drugega ne bilo rodilo kakor priloge »Cerkvenega Glasbenika«, bi bilo na uspeh po pravici lahko ponosno. Vsega, kar je treba za službo božjo ob najslavesnejših prilikah, je v listu dovolj; ne le dovolj: v izobilju je nabranega. Poleg tega je list

¹ Slavnostni govor o priliki 50 letnega jubileja Cecilijinega društva v Ljubljani.

tudi v svoji glasbeni prilogi praktičen kakor noben drug, kar jih poznamo; pa hkrati tako na višku, tako sodoben, tako našim potrebam odgovarjajoč, da v njem lahko zasleduješ svetovni glasbeni razvoj malodane v vseh odtenkih.

Res je, da je ledino oral in prav v prvih začetkih hodil skladbe celo na posodo iskat k začetnikom cecilijanskega gibanja. Pa ali se ni brž osamosvojil, ali njegovi somišljeniki in sotrudniki Foerster, Hribar, Sattner, Hladnik in drugi niso toliko delali, da so poleg glasbenikove priloge venomer izhajale posebne zbirke za najrazličnejše potrebe: mašne, obhajilne, Marijine, božične, postne, velikonočne, latinske maše, slovesne hvalnice itd. itd.; vsem potrebam je obilno zadoščala domača produkcija.

Samo za domačo potrebo? Kaj še! — Ponosni Dunaj s svojim svetovnim glasbenim središčem, to svetovno glasbeno srce, je rabil naših skladateljev dela; umetniški Milan je pritrjevalje poslušnil ob delih našega mojstra-cecilijanca.

Še več! Izven Cecilijinega društva v cerkveni glasbi ni nič izšlo; če pa se je kdaj poskušalo kaj prikazati, oče nad otroki ni čakal časti in slave. Društvo v svojem področju že iz vsega početka ni trpelo nezrelih, negodnih plodov.

In če bi šlo samo za cerkveno glasbo, bi bilo dovolj. Pa je bil »Cerkveni Glasbenik« dolga doba edini slovenski glasbeni list in je na ves naš glasbeni razvoj mogočno učinkoval: možje, ki so bili v cerkvenoglasbeni produkciji vodivni in odločivni, so bili vodivni in odločivni tudi v svetni glasbeni produkciji. Zataji Glasbenikove priloge: kakor če družina zataji očeta rednika, kakor če otroci zataje mater rodnico.

Očitalo se je — izprva glasno in pogumno — in še danes se včasih očita — seveda boječe in pritajeno: Kdo naj vse to poje!?

Ni vselej vse za vsakogar. Res! Pa je za nekatere vsaj.

Pa denimo, da katera res za nikogar ni — pa se bo taka težko katera dobila, da bi je prav nihče ne pel;¹ ali je zato že slaba, ali je zato že brez pomena? Vsaj za študij je, material za napredek je; saj tudi če hišo zidajo, postavijo polno drogov, odrov, ki tudi niso, da bi na njih stanoval ali na drogovih sedel — razen če si tič — pa po njih material dvigajo in ga zidarjem donšajo.

Je pa tudi tako, da se ti danes ne zdi, jutri te bo navdušilo. Sattnerjeve mašne n. pr. so izpočetka kar po vrsti po strani gledali, prekrepka hrana se jim je zdela, rajši so uživali mleko p. Angelikovih. In danes? Samemu mleku smo odrasli, krepkejša hrana gre našim zborom vsevprek v slast. — Dober organist je pred dvema letoma po Premrlu udrihal, da so se iskre kresale; letos ga v nebesa povzdiguje.

Sicer je pa nadvse zajemljivo to, da se v skladbah naših cecilijancev od začetka prav do današnjih dni lahko sledi nepretrgan, enoten razvoj, enotno glasteno čuvstvovanje.

¹ G. Stanko se je bo že zato lotil, da pokaže, da se tudi taka skladba da učinkovito peti.

Sicer je že res, da so različne dobe živele v različnih nazorih; bil je otročji čas, čas korenitega pometanja, čiščenja, čas, ki je teoretično v svojih zahtevah zastopal neizprosno strogost za vso cerkveno glasbo. Res je, da so se naši skladatelji izkušali tem strogim, iz tujine zanesenim zahtevam prilagoditi. Je pa prav tako in še bolj tudi res, da se našim skladateljem ni posrečilo, da bi obraz obdržali v hudih, strogih gubah. Je, pravim, nad vse zajemljivo, da so že takoj izpočetka vsaj praktično, v skladbah, krenili svojo pot, mečjo, pristrčnejšo. Stroge gube so se neopazeno razvlekle, z obrazov že v prvih početkih odžarja naše slovensko, mehko, nežno čuvstvovanje, ki včasih kar malo na sentimentalno hoče povleči. Strogost — kar neizprosna — je ostala v besedi in pisanju, v skladbah so pa že naši prvi cecilijanci instinktivno zadeli in izražali to, kar jim je narekovalo srce v prirojenem plemenitem čuvstvanju. Ko so se drugod še desetletja prepirali, ali je srčna mehkoča, ljudski, osebni značaj v cerkveni glasbi dovoljen ali ne, smo pri nas praktično že davno pokazali, da je dobro, da je lepo, da srca dviga, da ogenj za Boga v dušah užiga. Drugod so izpraševali, mi smo se pa brez vprašanja našim razmeram primerno uravnali. In to je prav! Ko sem živel v Rimu, smo vprašali znanega monsignora, uradnika kongregacije za sv. obrede (S. R.C.), zakaj včasih tako očitno neprikladne, kar nenavadne odgovore dajó. Pa je odvrnil: »Čemu pa izprašujete! Naredite, kakor je za vaše razmere, za vaš kraj primernejše.« — Tako smo mi že iz vsega početka praktično — teoretično pač ne — udejevali to, kar je veliki reformator, svetniški Pij X. pet in dvajset let kasneje v svojem znamenitem motupropriju o cerkveni glasbi uzakonil in vsak dvom in vsako nejasnost pregnal — to namreč, da »vsak po svoje lahko poje«, ali da govorim točno z besedami motuproprija (22. novembra 1903): »V cerkvenih skladbah različnih dežel se smejo uveljaviti tiste posebnosti, ki so lastne posebnemu ljudskemu značaju; vendar pa morajo biti splošnemu značaju cerkvene glasbe tako podrejene, da tujega poslušavca ne dirnejo neprijetno.« — Naše skladbe, potekajoče iz tega počela nasprotno tuje poslušavce prijetno dirnejo.¹

Sicer pa kako naj bi blaga dobrota p. Angelika neprijazno gledal, puščobo gojil? Saj je še resasti, kakor Mozes srditi, v besedi tako hudi, neizprosni Foerster v svojih skladbah na vso svojo mozesovsko srditost pozabil, pozabil na prinčevo nemško strogost, tako da je pogosto ves mil, ves mehak, da mu izpod sršočih obrvi igrajo oči v ljubeznivem, dobrohotnem nasmešku.

Nemške vojnice so nam bile torej takoj izpočetka vse pretesne. Po ozkem, okornem, globoko ujednem kolovozu slovenska duša ni mogla voziti, toda, na slovenski vrat nič umerjena nemška oprema jo je začela takoj glodati in brž so jo podložili s slovensko mehko, toplo pristrčnostjo;

¹ Ko sem l. 1925. živel na Lošinju, smo v neki kapelici za maj peli Premrlovo »Do Marije«; kar naenkrat je ves Lošinjski za njo vedel in pesem in petje na vso moč hvalil.

zunaj, v besedi trdota — na znotraj, v srcu, v skladbah mehka toplota. Če so začetniki cecilijanstva drugod propovedovali brezosebnost, brezbarvenost — grau in grau — so takoj naši prvi zajemali iz polnega srca, si opremili paletu in delali s pestrimi, živahnimi, sočnimi barvami.

(Dalje prihod.)

Josip Lavtižar:

PRED PETDESETIMI LETI.

1877—1927.

Malo jih še živi, ki so stali ob zibelki Cecilijinega društva v Ljubljani dne 14. junija 1877. Komaj bi jih naštel na prstih ene roke. Božjo službo je imel pri ti priliki ob desetih dopoldne stolni prošt Jožef Zupan. S tem je pokazal, da je naklonjen novemu društvu, ko jih je pripadalo še veliko njegovega stanu nasprotnemu taboru. Zupan, rojen v Kropi 12. marca 1811, je bil postaven gospod, zavedajoč se svoje višje stopnje v cerkveni hierarhiji. To je tudi semintja povedal z besedami: »Ich als der erste Prälat des Landes.« Bil je dober govornik in dober pevec. Cecilijanci, ki jih je takrat še marsikdo po strani gledal, so mu bili hvaležni, da je opravil ta dan slovesno mašo. Petje na koru je bilo popolno liturgično, vsem navzočnim v vzor, kako naj bi gojili sveto muziko v smislu cerkvenih predpisov.

Ob desetih se je zbralo v knezoškofijskem dvorcu k prvemu občnemu zboru 70 vnetih učencev sv. Cecilije. Nekaj je bilo duhovnikov, a mnogo več preprostih vaških organistov, ki jih je izvabila v Ljubljano želja po napredku. Kolikor je bilo med njimi ljudskih učiteljev, so imeli že nekako spretnost v igranju na orgle, toda brez višjega vzleta in brez temeljitega poznanja harmoničnih pravil. Vsem drugim so bile orgle orodje, ki jim je služilo prav tako, kakor vsako drugo orodje pri vsakdanjih delih. Iz takega materijala je moralo vodstvo Cecilijinega društva izklesati može, ki naj bi bili vredni imena glasbenih pevovodij.

Knezoškof Krizostom je udeležencem razjasnil imenitnost cerkvenega petja, izrekel svoje veselje nad precejšnjim številom zborovalcev ter jih bodril k marljivemu učenju in k stanovitnosti v delovanju. V odbor so bili izvoljeni gospodje:

Predsednik: prošt dr. Anton Jarc.

Tajnik: alojzijeviški prefekt Janez Gnjezda, urednik »Cerkv. Glasbenika«.

Glasbeni vodja: Anton Foerster, stolni kapelnik.

Blagajnik: knezoškofijski kaplan Žiga Bohinec.

Tem so bili prideleni odborniki: o. Angelik Hribar, pevovodja frančiškanske cerkve v Ljubljani; o. Hugolin Sattner, pevovodja frančiškanske cerkve v Novem mestu; Jožef Smrekar, profesor bogoslovja; mestni učitelj Majer in F. Stegnar, učitelj na ljubljanskem gradu.

Dan zborovanja je minul. S kakimi čuvstvi so prišli udeleženci domov? Že med dnevom in posebno pri zboru je marsikdo rekel: »Hvala Bogu, da se je društvo ustanovilo.« Toda skrbelo jih je ogromno število tistih, ki so še stali zunaj. Priča temu je bil imenik društvenikov, ki je izkazoval samo 230 udov. Pogrešali so velik del kranjske duhovščine. Tudi večina učiteljev je bila mrzla napram društvu, čeprav jih je ta stvar najbolj zadevala, ker so bili učitelji takrat večinoma tudi organisti. Užaljeni so bili najbolj zato, ker se je njih dotedanja cerkvena glasba tako slabo opisovala. Saj niso bili povsem sami krivi. Marsikdo je imel dobro voljo, nedostajalo mu je samo prilike za izobrazbo.

Župnije, ki so prve pospeševale reformo cerkvene glasbe, so bile poleg Ljubljane in Novega mesta: Št. Vid pri Ljubljani, Kranj, Radovljica, Kropa, Kamna gorica, Breznica, Bohinjska Bistrica, Ig in Dobrova pri Ljubljani, Sv. Jakob ob Savi, Vrhnika, Žalna, Stična, Šmarjeta pri Novem mestu, Štanga nad Litijo in še nekaj drugih. Prav tako so se začeli gibati naši sosedje Štajerci. V Mariboru je deloval za cerkveno glasbo Ludovik Hudovernik, v Radgoni in v Celju Ivan Gregorič, v Vitanju dr. Avguštin Kukovič. V Celju je ustanovil mestni organist Karel Bervar cerkvenoglasbeno šolo. Na Goriškem sta bila posebno vneta cecilijanca Adolf Harmel, župnik v Šebreljah in župnik-skladatelj Ivan Kokošar.

Nasprotstva, ki so se pojavila takoj v začetku preustroja cerkvene glasbe, niso dolgo časa ponehala. Nekaj je bilo upravičenih, večina pa ne. Posamezniki so celo Gregor Riharjevim pesmim, udomačenim po vseh cerkvenih korih na Slovenskem, jemali veljavo. Rihar je res semtertja zašel v posvetnost, toda v obče so njegovi napevi prav dobri. Postali so narodna last in imajo zagotovljeno trajno veljavo. Pretirani reformatorji bi bili radi kar v hipu prevrnili staro in nadomestili z novim. To pa ni šlo tako hitro in tudi ni bilo potrebno. Kdor hoče priti do visokega namena, mora stopati počasi in poleg tega spoštovati tradicijo. Dolgo traja, da opustiš zastarele in dobiš nove nazore. Ako hočeš prvi dan vse doseči, ne boš nič dosegel. Vsaka dobra reč pride s tihimi koraki; enaka je pohlevnemu dežju, ki vse osveži.

Nekateri mladi duhovniki so hoteli v preveliki gorečnosti predrugačiti celo cerkvene obrede. Vzbujaali so nevoljo pri župnikih in na ta način mržnjo do cecilijanstva. Nasprotniki so tirali stvar vrh tega še v javnost, v časnike. Da, bili so časi, ko je kazal tudi »Slovenec« neprijazen, čeprav deloma prikrit obraz. Najbolj so pisali zoper koral in sploh zoper latinsko petje. Trdili so, da tiramo cerkev v katakombe in da preganjamo slovenščino, da bodo cerkve zapuščene, da je novo petje husitsko, lutrovsko, za veliki petek, za sodni dan, in da bodo ljudje rajši peli kvante, ker mu reformatorji kratijo petje v domačem jeziku.

Urednik »Cerkvenega Glasbenika« Janez Gnjezda (rojen v Idriji 11. maja 1838, umrl v Ljubljani 10. septembra 1904) je imel naporno delo; on je nosil vso težo cecilijanskega gibanja. Ko so mu očitali, da slepari; ko se je posebno »Brenclj« zaletaval vanj; ko so rekli, da

so glasbene priloge malo vredne, je mirno odgovarjal: »Ni nas volja, boriti se z zlobo in nevednostjo.« Šel je svojo pot naprej, pospeševal glasbeni napredek, bodril pevovodje, blažil okus ter vedno poudarjal namen dobrega cerkvenega petja. Ta namen je poveličevanje Boga v njegovi hiši ter spodbuda vernega ljudstva k pobožnosti.

In po pretoku petdesetih let?

Nobena sila ni zatrla ne »Cerkvenega Glasbenika« in ne orglarske šole. Po smrti pijonirjev so nastopili novi delavci. Koliko strokovno izobraženih učencev je izšlo iz šole na vse strani Slovenije! Niso samo izvrstni orglavci in pevovodje, temveč nekateri tudi priznani skladatelji. Kdor je poznal revščino na naših korih pred ustanovitvijo »Cecilijinega društva«, in kdor vidi sedanji napredek, mora strmeti nad velikansko spremembo. Nekdaj skoro nobene izbere v muzikalijah, sedaj pa velike skladovnice najboljših kompozicij. Nekdaj malo število za silo izvežbanih orglavcev, sedaj pa množica temeljito izšolanih glasbenikov. Nekdaj stare omare primitivnih orgel, sedaj pa toliko sijajnih umotvorov, ki nosijo po pravici ime »kraljice glasbenega orodja«. Poprej na podeželskih korih primadože in njena tovarišica, ki sta predstavljali prvi in drugi glas ter k večjemu še kak možak, ki je podpiral s poljubnim basom, sedaj pa mnogoštevilni cerkveni zbori z notami v rokah.

Višek dovršenosti pa nam je pokazala letošnja slovesnost zlatega jubileja, ki ga je obhajalo Cecilijino društvo v torek 14. junija v ljubljanski stolnici. Pontifikalno mašo je imel lavantinski knez in škof dr. Andrej Karlin, ki je bil sedem let (1904—1911) urednik »Cerkvenega Glasbenika« in tudi predsednik društva. Na koru so izvajali grandiozno Stanko Premrlovo mašo »in honorem s. Josephi« s spremljevanjem vojaške godbe. Prav tako so bile tudi druge glasbene točke krasno spremljevanje svetega opravila pred oltarjem. Slovesnost je bila dovršena z veličastno dr. Fr. Kimovčevo skladbo »Tebe Boga hvalimo«. To je bilo slavje, ki ni pretresalo samo visokih obokov cerkvene kupole, temveč tudi navzočnim globoko segalo v dušo.

Po cerkvenem pravilu smo se zbrali v prav tisti knezoškofijski dvorani, kakor pred petdesetimi leti. Toda kakšen razloček! Takrat mala čreda udeležencev, ki se je bala za usodo šibkega društva, sedaj pa množica samozavestnih zborovalcev, ki so gledali društveno sijajno preteklost. Dva cerkvena kneza: ljubljanski vladika dr. Anton Bonaventura Jeglič in mariborski vladika dr. Andrej Karlin sta poveličevala slavnost, in ob njuni strani je bil zbran cvet duhovske ter svetne glasbene inteligence. Sedanji društveni predsednik p. Hugolin Sattner, ki je živel z društvom in deloval zanj od njegovega začetka pa do sedanjega časa, je otvoril in vodil slavnostno zborovanje, društveni odbornik kanonik dr. Francišek Kimovec pa je v pomenljivem govoru orisal društvene uspehe.

Hvaležni smo bili dobremu Bogu posebno mi stari cecilijanci, ki smo gledali vse trpljenje društva sv. Cecilije, pa tudi učakali dan njegovega poveličanja.

JANEZ PIERLUIGI IZ PALESTRINE.

Ob štiristoletnici njegovega rojstva.

(Dalie.)

Podobno, kakor je bilo v vokalni glasbi, se je ustalila necerkvena smer tudi pri glasbilih. Prvi korak je bil ta, da se je pridružilo instrumentalno spremljavanje k vokalnim skladbam za cerkev. Samo na sebi to ni bilo nič novega. Iz srednjega veka imamo poročila o takih prireditvah; n. pr. Ekkehard IV. poroča, da so menihi v Št. Gallenu peli mašni ordinarij ob spremljevanju vseh glasbil, kar jih je premogel samostan, ko so se hoteli posebno izkazati ob posetu cesarja Karla II. Plešča.⁶⁵ Ni treba posebej dokazovati, da to inštrumentalno spremljevanje ni imelo umetniškega značaja, ampak je bila slučajna improvizacija, ki ni bila vredna svetega mesta. Podobna so bila tudi poznejša spremljevanja srednjega veka. Šele John of Dunstaple (1370—1453) je presadil svetno pesem, umetno spremljano z glasbili, na cerkveni kor, to se pravi, po vzorcu svetne pesmi je opremljal tudi uglasbitve liturgičnih besedil in jih izvajal v cerkvi. Struja urejenega, torej umetniškega spremljevanja svetne pesmi se pojavi že ok. l. 1300. v Florenci. V Franciji se izpopolni in John of Dunstaple jo uvede v cerkev. Tako je postajalo cerkveno petje vedno bolj blesteče, v pravem pomenu besede koncertantno.

Sedaj je bil še en sam korak do čiste inštrumentalne glasbe v cerkvi. Most je tvorila tudi tukaj svetna pesem: francoska »chanson«, ki so jo igrali na glasbilih, namesto da so jo peli. Najstarejši pojav inštrumentalnih kompozicij je »canzona francese«; ž njo se je vselila glasba brez besed v cerkev. Kakor so postopali pri svetni kanconi in jo pisali za glasbila, tako so storili tudi s cerkvenimi spevi. Take komadiče so skladali po vzorcu vokalnih spevov: vzeli so osnovo (cantus firmus) sedaj iz korala, sedaj iz ljudske pesmi; komponistom je bilo posebno lahko v poslednjem slučaju, ker niso označevali vira svojih osnovnih napevov. — Še korak dalje, pa imamo v cerkvi tudi posebne inštrumentalne oblike: intonacije (intonazioni), fantazije, toccate, ricercari itd.

Videli smo v kratkem orisu razvoj izvenkoralne glasbe. Ko je prodrlo načelo obnovitve v cerkvenem življenju, so bile razmere na glasbenem poprišču take, kakor smo jih ugotovili. In tudi tukaj je bilo treba reforme. L. 1543. sklicani koncil v Tridentu je imel ogromno nalogo, da premotri vse panoge cerkvenega in verskega življenja. Glasba kot taka je umetnost in ni bila predmet reforme sama na sebi, pač pa kot sestaven del liturgije, kot panoga cerkvene discipline. Videli smo, da je cerkvena glasba zašla na stranska pota, da je skoraj zgrešila svoj smoter in je propadla tudi umetniško. — Cerkev, ki je od začetka sem

⁶⁵ P. A. Schubiger, Zur mittelalterlichen Instrumentalmusik v: Musikalische Spiellegien, Leipzig, 1876.

pospeševala razvoj večglasja — izvzemši odlok papeža Janeza XXII., in tudi tega le deloma — je dospela končno do tega, da je morala sama nastopiti zoper posledice svoje širokosrčnosti, ker so se bili pojavili usodni izrodki in so bile zablode očite vsemu razsodnemu svetu ter madež cerkveno korektnega življenja in stremljenja.

Cerkveni zbor je imel pravico in dolžnost pečati se tudi s cerkveno glasbo, kër je v tesni zvezi z bogoslužjem. Poglejmo, s katerega vidika in na kakšen način je obravnaval to vprašanje, kaj je ugotovil in kaj odredil v tej zadevi.

Da bomo razumeli postopanje cerkvenega zbora o tej točki, je treba, da se postavimo na njegovo popolnoma pravilno stališče, da o glasbi kot taki ni razpravljati, temveč samo toliko, kolikor je del liturgije in v tesnih stikih s cerkveno disciplino. Zato so prišla tozadevna vprašanja na vrsto pri točki »razvade pri daritvi sv. maše« (abusus in sacrificio missae).

Te »razvade« so obravnavali prvokrat v odborovi seji dne 10. septembra 1562, ko je bilo na vrsti devet točk o nedostatkih pri sv. maši. O cerkveni glasbi govori osma točka,⁶⁹ zahtevajoč, da bodi razumljivo, kar se poje koralno ter naj se popolno izvaja. Kar se vrši s figuralno glasbo ali z orglami, ne imej nič posvetnega na sebi, ampak naj obsega samo himne in božjo slavo v motivih. Oni deli, ki se odigrajo samo na orglah, naj se izvedejo tako, da se poprej razločno recitira besedilo, ako je vzeto iz oficija, ki se tedaj opravlja. Vse pa, kar se poje večglasno, ne bodi usmerjeno v naslado posluha, ampak urejeno tako, da je besedilo splošno razumljivo... Kar velja glede maše, velja tudi za ostale dele bogoslužja.

Te predloge za odloke zoper razvade v bogoslužju so zborovalci obravnavali v osmih odborovih sejah dne 10., 11., 12., 13., 14. in 15. septembra 1562; dne 11. in 12. septembra so imeli po dve seji, tako da je bilo vseh sej 8 in so porabili v to svrhu vkupe 30 ur.⁷⁰ Pri razpravi se je oglasilo k besedi 50 škofov, ki so stavili modifikacijske ali izpreminjevalne predloge. Ugotoviti je pa treba, da se niti eden izmed govornikov ni dotaknil cerkvene glasbe posebej. Člen VIII. so omenjali samo trije škofje izrečno: Beatus Bartholomaeus de Martyribus (iz Brage na Portugalskem), Mauritius Petra (Vigevano) in Phlippus M. Campeggi

⁶⁹ A. Theiner, *Acta genuina S. S. oecumenici concilii Tridentini...* Zagrabiae, s. a. (1874), II., str. 121 nsl. »...ut missae, sive plana voce, sive cantu celebrentur, omnia clare mutereque prolata in audientium aures et corda placide descendant. Quae vero rithmis musicis atque organis agi solent, in his nihil prophanum, sed hymni tantum et divinae laudes intermisceantur: ita tamen, ut quae organis erunt pulsanda, si ex contextu divini sint officii, quod tunc peragetur, eadem antea simplici claraque voce recitentur, ne perpetua sacrorum lectio quemquam effugiat. Tota autem haec modis musicis psallendi ratio non ad innamem (!) aurium oblectationem erit componenda, sed ita, ut verba ab omnibus percipi possint...« Tako se je glasil predlog, ki so ga pa precej preoblikovali, a smisel so pustili.

⁷⁰ A. Theiner, l. c., II., 121—132.

(Feltre); ostalih 131 očetov je dalo svoj »placet« o tej točki (abusus in sacrificio missae), ne udeleživši se debate. — V 22. seji, dne 17. septembra 1562, je govorilo še devet škofov in končno je bil odobren dekret »De observandis et evitandis in celebratione missae« z ozirom na glasbo v tej-le obliki: »Od cerkev pa naj odvrtaajo glasbene vrste, ki uvajajo, bodisi na orglah, bodisi v petju, kaj opolzlega ali nečistega, istotako vse posvetne igre, prazne in prostaške pogovore, izprehajanje, ropot in kričanje, tako, da bo videti, da je hiša božja res dom molitve in da jo bo moč tako nazivati.«⁷¹

Iz tega sledi, da se tridentinski koncil ni smatral kompetentnim, da sodi o umetniški strani glasbe, ampak samo toliko, kolikor je v zvezi s cerkveno disciplino v bogoslužju. Vsaj je bil ta zbor sklican v to svrhu, da reformira cerkveno in versko življenje, ne da ukazuje umetnosti, kako naj se razvija.

Samo mimogrede omenja cerkveni zbor tudi glasbo v 23. seji, razpravljajoč o deških semeniških (točka 18) in zahtevajoč, da naj se mladež uri tudi v petju, ki je potrebno za duhovski stan, kakor vede in druge spretnosti.⁷²

V 24. seji dne 11. novembra 1563 prepušča cerkveni zbor v 12. točki ureditev božje službe in cerkvenega reda provincialnim sinodam in daje nekaj splošnih navodil: »Obvezati jih je vse (duhovnike), da opravijo svete obrede osebno, ne po namestnikih, da prisostvujejo in strežejo škofu, kadar mašuje ali vrši druge škofovske obrede ter da slave ime božje v koru, namenjenem petju, s himni in spevi, to pa spoštljivo, razločno in pobožno... Ostalo, kar je še treba za pristojno vodstvo v službi božji, o primernem načinu petja in orgljanja, o določbah, kdaj je prihajati v kor in za koliko časa, o vseh cerkvenih služabnikih in kar je podobnega bo določala provincijalna sinoda na korist in po običajih posameznih provincij. Dotedaj pa more poskrbeti škof v zvezi z vsaj dvema kanonikoma, katerih enega izbere sam, drugega pa kapitelj, za vse, kar bi bilo koristno.«⁷³

To je vse, kar je tridentinski koncil o cerkveni glasbi sklepal in avtoritativno razglasil: same splošne smernice v obrambo dostojnosti, reda in točnosti o bogoslužju in v poglobitev verskega čuvstvovanja; glasbo je imel pred očmi samo kot asketično sredstvo.

⁷¹ H. Lucius Calliensis—Mauritius de Gregorio, Sacrosancti concilii Tridentini canones et decreta... Bassani, s. a. (med 1605—1621), str. 126: »Ab ecclesiis vero musicas eas, ubi sive organo, sive cantu lascivum aut impurum aliquid miscetur, item saeculares omnes actiones, vana atque profana colloquia, deambulationes, strepitus, clamores arceant, ut domus Dei veré domus orationis esse videatur ac dici possit.«

⁷² Istotam, str. 146: »Grammatices, cantus... disciplinam discent.«

⁷³ Popolnega izvirnika te točke ne navajam, ker za glasbo samo nima tolike važnosti. Prim. A. Theiner, l. c. II., str. 433. nsl. — Lucius — de Gregorio, l. c. str. 169. nsl. Pri poslednjem ima besedilo mestoma nekatere nebistvene stavke več.

Vse ostale misli, ki so jih izrekli očetje v odborovih sejah, so bile privatne misli in individualna naziranja. Ako se je škof Hieronim Ragazzoni dotaknil v svojem zaključnem govoru na 25. seji dne 4. decembra 1563 tudi glasbe, na videz ocenjujoč njeno bistvo, ko je očrtaval tozadevno delo zborovalcev z besedami: »Tako ste pregnali praznoverje, dobičkarijo in nespoštljivost od daritve sv. maše, ... odstranili ste pomehkuženo petje in podobno orgljanje, pohajkovanje, pogovore in kupčevanje iz tempeljna Gospodovega...«, so padle te besede vendarle samo v asketičnem smislu, kakor to dokazuje zveza misli in besedi.⁷⁴

Individualna naziranja so se pojavila v teku debate pač večkrat, samo da nismo podrobno poučeni o njih. Tako n. pr. izvemo, da sta kardinala Giov. Moroni in Bernard Navagera pred 24. sejo poizkusila zahtevati ostrejšo obliko glede pohujšljivega petja in orgljanja (>canti e suoni scandalosi<), ki ju omenja prej naveden odlok 22. seje (prim. opombo 69) ter sta vrinila med določbe, pripravljene za odobritev v 24. seji, na tretje mesto točko o premehkužni glasbi (>musica troppo molle<). Ta razširjen načrt kánonov so prejeli v prepisu tudi poslanci monarhov in svetnih oblasti; tem potom ga je dobil cesar Ferdinand I., to pa v raznih redakcijah, najprej v obširnejši, potem v skrčeni; prva je bila odposlana dne 3. avgusta 1563, druga 20. avgusta istega leta. Cesar je odgovoril že dne 23. avgusta na prvo redakcijo in izrazil pri vrinjenem 3. členu željo, da s to prepovedjo ne bodi izključena iz cerkve figurálna glasba, ker vzbuja pogosto tudi pobožnost.⁷⁵

Dejstvo, da je cesar izrazil željo, naj se ne izključi figurálna glasba iz cerkve, je imelo svoj vzrok nedvomno v — resničnem ali izmišljenem — poročilu, da so posamezni zborovalci govorili o tej eventualiteti. Pesnik in pisatelj Lelio Guidiccioni († 1643) je pisal leta 1637. vaison-skemu škofu Jos. Mariji Suarezu (vladal 1633—1666) pismo, v katerem trdi, da so se očetje v Tridentu zedinili, da odpravijo figurálno glasbo iz cerkve.⁷⁶ Tudi kardinal Gabriel Paleotto, nadškof bolognijski, piše v svojih >Acta sacrosancti oecumenici concilii Tridentini sub Pio IV. pontifice maximo<, da so nekateri izmed zborovalcev zavrgli figurálno glasbo v

⁷⁴ Aem. Lud. Richter, *Canones et decreta concilii Tridentini*, Leipzig, 1853, str. 475.

⁷⁵ Sforza Pallavicino, *Storia del concilio di Trento...* Roma, 1656—1657, II., str. 867 nsl. Cesar pravi: >... dove si proibiva nelle chiese la musica troppo molle, desidero che non s'escludesse il canto figurato...< — Prim. tudi Th. Sickel, *Zur Geschichte des Concils von Trient*, Wien, 1872, str. 571 nsl., 582 nsl.

⁷⁶ I. M. Suresius, *Preneste antiqua...* Romae, 1655, str. 285. — Guidiccioni-jeva pomota, nedvomno pogrésno tolmačenje prej imenovanega načrta za 24. sejo z ostreje oblikovanim 3. členom, ni zbegala samo vrsto pisateljev, n. pr. Bainija, ampak se je utihotapila tudi v encikliko papeža Benedikta XIV. z dne 9. februarja 1749 (>Annus qui<) in dobila s tem nekako avtoritativno veljavo. — Prim. tudi L. Nerici, *Storia della musica in Lucca*, 1879, str. 107. — K. Weinmann, *Das Konzil von Trient und die Kirchenmusik...* Leipzig, 1919, str. 11.

cerkvi, ostali pa — na čelu jim Španci — so bili za to, da se popolnoma ohrani po prastarem običaju katoliške cerkve, zato, da vzbuja ljubezen vernikov do Boga, samo da je prosta razbrzdanosti in poltenosti; besede pevcev morajo biti poslušalcem razumljive.⁷⁷ To potrjuje tudi, oprt na dobre vire, Sforza Pallavicino, ki piše izrečno, da so razpravljali o tem, da-li naj se figuralna glasba popolnoma odpravi iz bogoslužja ali ne. Večina, posebno Španci, je pa priporočala, da naj se ohrani.⁷⁸

Dejstvo je torej, da so hoteli nekateri gorečniki ogniti se nepravilnostim v figuralni glasbi s tem, da jo radikalno izključijo iz cerkve. Človek se nehote spomni pravljice o medvedu, ki je ugonobil s kamnom muho na samotarju in s tem ubil tudi njega samega. Podoben učinek bi bila imela izključitev figuralne glasbe za kulturni pomen svečanega bogoslužja.

Cesarski poslanci so svojemu suverênu nedvomno poročali v tajnih ali privatnih dopisih, kaj so škofje govorili v Tridentu, morebiti ne samo to, kar so rekli v sejah, ampak tudi v privatnih krogih in zasebnih razgovorih. Zato se ne moremo čuditi, da se je cesar — in to z vso pravico — zavzel za figuralno glasbo v cerkvenem bogoslužju, na podmeni sevê, da ji grozi izključitev. Imamo pa še drugo vlogo cesarjevo, v kateri predlaga nekaj točk tudi za reformo v cerkveni glasbi; tam želi, da naj se pojo liturgični spevi vestno, pobožno, pozorno, primerno in počasi, tako da se ohrani pobožna resnoba v liturgiji. Cesar priznava, da je duhovništvo preobloženo s predolgimi oficiji; ti naj bi se skrajšali. Ta vloga posega torej tik do meje cerkvene discipline, tako da se dotika, na eni strani izključno cerkvenega območja, na drugi bistva izvajalne tehnike v umetnosti cerkvene glasbe.⁷⁹ Vladar je imel nedvomno dobro poučene

⁷⁷ A. Theiner, l. c., II, 590: »De musica in divinis agenda, tametsi aliqui eam potius in ecclesiis damnarent, reliqui tamen, et praesertim hispani eam omnino ex antiquissimo catholicae ecclesiae instituto ad excitandam fidelium in deum affectum retinendam censuerunt, modo lascivia petulantiaque vacaret, et quoad fieri posset, verba canentium ab audientibus intelligerentur.« Razločevati je izraza »cantus«, »canere« in »musica«; prvi pomeni koralno petje, drugi figuralno. — Prim. S. Pallavicino, l. c., str. 472.

⁷⁸ S. Pallavicino, l. c. — G. Eder, Die Reformvorschläge Kaiser Ferdinands I. auf dem Konzil von Trient, Münster, 1911, str. 233 nsl. — Prim. K. Weinmann, Das Konzil von Trient itd., str. 13.

⁷⁹ S. Pallavicino, l. c. — G. Eder, l. c. — Mimogrede naj omenim, da je ta spis, znan pod imenom »Reformationslibell« — tako ga je označil Th. Sickel — vrlo zanimiv za nas Jugoslovane, ker zahteva v 13. odstavku materinščino kot liturgični jezik, sklicuje se na dejstvo, da je to bilo prej običajno v cerkvi: »eundem aliquando morem in usu ecclesiae fuisse et etiamnunc alicubi, utpote in regno Granatae et in Croatia esse«. Spričo tedanjih razmer naj bi bilo dovoljeno, rabiti tupatam pesmi v narodnem jeziku (»vernaacula lingua«) in pridruževati nekatere ljudske speve latinskemu besedilu. — Na ta predlog je odgovoril cerkveni zbor — četudi indirektno — v 22. seji dne 17. septembra 1562 v 9. kanonu: »Si quis dixerit... lingua tantum vulgari missam celebrari debere... anathema sit.« — Lucius — de Gregorio, l. c., str. 125. — Sickel, l. c., str. 575. — Weinmann, l. c., 12 nsl. . .

svetovalce in diplomate, kakor je bil n. pr. tajnik dr. Seld ali Singkhmoser, v cerkvenih zadevah so ga podpirali praški nadškof Anton Brus z Mohelnic in dunajski jezuitje.

A cesarjevi uspehi so bili jako neznatni. Njegovi predlogi o reformi cerkvene glasbe so se v bistvu skladali s tem, kar je cerkveni zbor itak sklenil. Poostreni 3. kanon, ki sta ga nameravala uvrstiti kardinala Morone in Navagero, je bil v odborovi seji izločen, da se skrči število točk (od 42 na 36), a predlog za dopustitev narodnega jezika je moral seveda propasti spričo dejstva, da je bila odločujoča večina cerkvenega zbora romanske narodnosti. Večina se je izrekla samo proti odstranitvi figuralne glasbe, zahtevala pa je, da se izloči iz nje vse, kar je opolzlo ali nečisto.

Iz tega sledi, da cerkveni zbor ni izdal nikakršnega odloka o cerkveni glasbi, ki bi ga bil razveljavil na posredovanje cesarja Ferdinanda I., kakor so trdili glasbeni zgodovinarji.⁸⁰ Vsekako pa ostane cesarju čast, da je hotel posredovati v tistem pomirjevalnem smislu, ki mu je bil programatična točka ves čas njegovega vladanja, hoteč zopet zediniti krščanski svet zapadne kulture in priti na pomoč stremljenjem narodov v zadevah, ki niso versko-bistvena vprašanja, torej ne »de fide«, kakor n. pr. narodni jezik v katoliški liturgiji. Zgodovinsko pomoto o uspešni cesarjevi intervenciji je povzročilo to, da so smatrali Moroni-Navagerove predloge za izgotovljen odlok.⁸¹

Videli smo, da je bil glede cerkvene glasbe najbolj bistven cerkveno-disciplinski odlok 22. seje z dne 17. septembra 1562. Dokaj manj bistvenosti vsebuje 12. točka v dekretu »de reformatione« z dne 12. novembra leta 1563. (24. seja), a najmanj 18. člen dekreta »de reformatione« z dne 15. julija 1563. (23. seja). Ta poslednji zahteva nekaj pozitivnega: uvedbo pouka v gregorijanskem koralu za deška semenišča, dočim se peča 22. seja samo z odpravo nedostatkov (torej v negativnem smislu), a smernice 24. seje prepuščajo v 12. točki način postopanja, ureditev, podrobna sinodam.

Tako je bilo zaključeno delo tridentinskega cerkvenega zbora.

Sklepe koncila je papež Pij IV. potrdil⁸² v konzistorialni buli »Benedictus Deus« z dne 25. januarja 1564. Nadaljnja bula »Sicut ad sacrorum« z dne 18. julija 1564. je razglasila te sklepe za obvezne⁸³ in končno je papež vpostavil s svojim »motu proprio« (»Alias nonnullas

⁸⁰ Tako n. pr. Ambros, *Geschichte der Musik*, IV², str. 15 in za njim vrsta drugih; usodna je postala ta pomota s tem, da je prešla tudi v manjše in priročnejše knjige o glasbeni zgodovini, kakor so n. pr. A. Prosniz, *Compendium der Musikgeschichte...*, Wien, 1889—1915, I, str. 123 in podobne.

⁸¹ Jean Granéolas, *Commentaire historique sur le bréviaire romain...* Paris, 1727, str. 115, je bil baje prvi, ki je povzročil to pomoto. Prim. Weinmann, l. c., str. 11. — Jaz pa menim, da so smatrali že ces. poslanci načrt za odlok.

⁸² Lucius — de Gregorio, l. c., str. 220 nsl.

⁸³ *Ibid.*, str. 245 nsl.

z dne 2. avgusta 1564. komisijo kardinalov, ki naj nadzoruje izvedbo koncilskih sklepov.⁸⁴ V tej komisiji je bilo osem kardinalov, med njimi določila glede koralnega in figuralnega petja v cerkvi itd. provincialnim je poveril nadzorstvo tudi »Carolo s. Martini in montibus Borromeo Presb. necnon Vitellotio s. Mariae in porticu Vitellio«. Poslednja dva sta bila glasbe vešča moža, vestna in zanesljiva izvajalca koncilskih odlokov ter sta prevzela nadziranje cerkveno petje zadevajočih sklepov, v prvi vrsti v Rimu.

Stanko Premrl:

NEKDANJI GOJENCI LJUBLJANSKE ORGLARSKE ŠOLE KOT SKLADATELJI.

Ljubljanska orglarska šola ni vzgojila samo nad 300 organistov, temveč dala tudi lepo število mož, ki so se pozneje in se še več ali manj tudi danes skladateljsko udeležujejo. So pa to sledeči:

1. Janez Carli, umrl l. 1911. kot organist v Studenem pri Postojni.
2. Ignacij Hladnik, kapiteljski organist v Novem mestu.
3. Jožef Sicherl, organist v pokoju; živi v Domžalah.
4. Janez Pogačnik, organist v pokoju; živi v Logatcu.
5. Bernard Pirnat, organist na Dunaju.
6. Karel Bervar, ravnatelj orglarske šole v Celju.
7. Franc Miglič, umrl l. 1925. kot organist v pokoju na Vrhu pri Sv. Treh Kraljih.
8. Matej Vurnik, organist na Črnučah.
9. Peter Jereb, organist v Litiji.
10. Ivan Sprachman (Grudnik), profesor glasbe na drž. učiteljskišči v Mariboru.
11. Matej Holmar, organist v pokoju; živi v Višnji gori.
12. Jakob Savinšek, umrl l. 1924. kot organist na Jesenicah.
13. Josip Kamnikar, organist in pevovodja v Osijeku.
14. Leopold Zupin, padel l. 1915. v vojni.
15. Alojzij Mihelčič, bivši organist, sedaj pevovodja, hkrati trgovec v Celju.
16. Frančišek Staré, stolni kapelnik v Djakovaru.
17. Rafael Zupanec, organist v Clevelandu (Amerika).
18. Karel Bricelj, organist v Šenčurju pri Kranju.
19. Jernej Modrič, organist v Grebinju na Korčškem.
20. Jožef Bervar, profesor glasbe na drž. učiteljskišči v Mariboru.
21. Gabriel Bevk, organist v Cerknem na Primorskem.
22. Lovro Hafner, organist v Preski.
23. Anton Vilar, organist v Vipavi.
24. Franc Gerden, organist v pokoju; živi na Črnučah.
25. Ivan Bolé, organist na Brezjah.
26. Ignacij Fabiani, organist v Šmarjeti.
27. Karlo Adamič, profesor glasbe na drž. učiteljskišči v Križevcih (Hrv.).
28. Anton Grum, organist na Vrhniki.
29. Janko Ravnik, profesor drž. konservatorija v Ljubljani.
30. Jernej Novak, revizor Zadrúžne zveze in pevovodja v Ljubljani.

⁸⁴ Ibid., str. 246 nsl.

31. Vinko Jovan, organist na Dóbrovi pri Ljubljani.
32. Anton Stazinski, padel v svetóvni vojni.
33. Martin Zeleznik, bivši organist, sedaj učitelj v Sorici
34. Franc Premrl, organist v Vrhpolju pri Vipavi in v Ajdovščini (Prim.).
35. Anton Ravnik, profesor drž. konservatorija v Ljubljani.
36. Anton Jobst, organist v Žireh.
37. Franc Marolt, organist v Trnovem v Ljubljani, član ljubljanske opere.
38. Roman Pahor, organist v Renčah pri Gorici.
39. O. Tadej Leko, umrl l. 1926. kot profesor glasbe na frančiškanski gimnaziji na Širokem Brijegu (Here.).

Karlo Adamič.

Anton Gram.

40. Anton Vornik, organist v Borovnici.
41. Ivan Krpač, organist v Šmartnem pri Slov. gradu.
42. Franc Bricelj, organist v St. Vidu nad Ljubljano.
43. Franc Kramar, organist v Poljanah nad Škofjo Loko.

Roman Pahor:

NOVE ORGLE NA GORIŠKEM.

Zadnje čase se pri nas na Goriškem pridno postavljajo nove orgle v obnovljenih cerkvah, ki so bile vsled vojne porušene oziroma poškodovane. Tekom zadnjih 6 mesecev sem imel priliko ogledati in preizkusiti že šest novih orgel, in sicer v Dornbergu (postavila domača tvrdka I. Kacin v Gorici), v Vrtojbi (postavila tvrdka Vzo. Mascioni iz Como-Cuvio), v Kanalu (postavil I. Kacin, Gorica), v Opatjem selu (postavila firma I. Kacin, Gorica), v Standrežu pri Gorici (postavila tvrdka Benj. Zanin in sinovi iz Camino di Codroipo [pri Vidmu]) in slednjic orgle v Ločniku pri Gorici (postavljene po tvrdki Iv. Kacin v Gorici).

O orglah v Kanalu (in Grgarju) je poročal č. g. dr. Fr. Kimovec svoječasnno v »Cerkvenem Glasbeniku«. Orgle v Dornbergu pa je opisal v zadnjem »Cerkvenem Glasbeniku« skladatelj č. g. Vinko Vodopivec kot knezoškofijski kolavdator za orgle. Glede intonacije dornberških orgel lahko pripomnim, da je približno enaka, kakor pri kanalskih orglah, pri katerih je tudi mikstura za moj okus še nekoliko preostra, torej se tudi tozadevno pridružujem mnenju č. g. Vodopivca.

Orgle v Vrtojbi, postavljene od tvrčke Vzo. Mascioni iz Como-Cuvio kot opus 377, imajo 2 manuala z 12 registri. Dispozicija je naslednja:

I. Manual: 1. Bordon 16'. 2. Principal 8'. 3. Flauta 8'. 4. Dolce 8'. 5. Oktava 4'. 6. Mikstura 2' ½.

Alojzij Mihelčič.

Ivan Oevirk.

II. Manual: 7. Bordon 8'. 8. Viola 8'. 9. Coro viole 8' 10. Salicijonal 4'.
Pedal: 11. Subbas 16'. 12. Bas 8'.

Crescendo (odmevna omara II. manuala).

Sprožniki (zbiralniki) v I. manualu: O pp p mf f, v II. manualu: O p mf f. Priprava za krescendo se nahaja spodaj nad pedalno tástaturo, kjer se nahajata tudi oba sprožnika: 1. za pleno in 2. za tutti.

Orgle so izdelane po pnevmatičnem sistemu, so — menda radi prenizkega stropa — brez omare in je tudi orgelski meh iz istega razloga postavljen izven orgel, kar ni lepo v akustičnem oziru in je tudi praktično slabo, ker je orgelski meh na ta način bolj izpostavljen morebitnim poškodbam. Mehanizem deluje dobro. Orgelski meh se mi zdi nekoliko prešibek, ker se čutijo pritiski na meh obenem tudi na orgelskem glasu, kot pri harmoniju z odprtim Expression-registrom. Registri so glede barve glasu premalo izraziti, temnejšega značaja, izvzemši registra Viola in Coro Viole v II. manualu. Glede barve tona je v teh orglah najlepši register Viola. Registri v I. manualu pa se eden od drugega razlikujejo bolj v moči, nego v barvi tona. Polne orgle ne napravijo zadostnega vtisa, ker je mikstura nekam prešibka. Vseeno so te orgle, brez ozira na dvomanualni sistem neprimerno boljše od obeh predvojnih orgel v Vrtojbi.

Orgle v Opatjem selu, ki jih je postavila orgelska tvrdka Iv. Kacin v Gorici, imajo 1 sam manual z 8 pojočimi registri. Dispozicija je tale:

V manualu: 1. Principal 8'. 2. Gamba 8'. 3. Bordon 8'. 4. Oktava 4'. 5. Vox celeste 8'. 6. Mikstura.

V pedalu: 7. Subbas 16'. 8. Oktavbas 8'.

Sprožniki: p, mf, f, tutti, o.

Orgle so izdelane na pnevmatičen sestav, delujejo precizno in se odlikujejo od drugih prej postavljenih Kacinovih orgel posebno po krasni intonaciji posameznih registrov. Ne samo v različnih kombinacijah, nego tudi vsak posamezen register sam zase se prav lepo glasi. Krasna barva tonov, glas mehak, voljan, lepo zaokrožen in poln,

Anton Jobst.

Martin Zeleznik.

ne kaže nič več one rezkosti prejšnjih Kacinovih orgel, katere pa so že prej po svoji intonaciji in preciznosti izvršitve daleč nadkriljevale orgle postavljene od drugih firm v Italiji. Tokrat pa je tvrdka Kacin še samo sebe prekosila. Ta uspeh je najbrže posledica tega, ker je rečena tvrdka prvič pri teh orglah uporabila ne samo lesene, ampak tudi kovinaste piščali samo svojega lastnega izdelka. Tvrdka I. Kacin se 'je samreč zadnji čas (t. j. v letu 1927.) izpopolnila z lastno tvornico za cinaste (oziroma kovinaste) piščali.

Orgle v Štandrežu pri Gorici je postavila orglarska tvrdka Begnamino Zanin e Figli iz Camino di Codroipo, na 2 manuala z naslednjo dispozicijo:

I. Manual: 1. Tromba 8'. 2. Mikstura 4kratna. 3. Quinta decima 2'. 4. Duo-decima 2' ²/₃. 5. Oktava 4'. 6. Flauto 8'. 7. Salicijonal 8'. 8. Principal 8'.

II. Manual: 12. Principal 8'. 13. Viola 8'. 14. Flauto 4'. 15. Oktava 4'. 16. Mikstura 3kratna. 17. Koncerto Viole.

Pedal: 9. Kontrabas 16'. 10. Bordon 16'. 11. Oktava 8'.

Zveze: Spodnja oktava v I. man., spodnja oktava v II. man., zgornja oktava v I. man., zgornja oktava v II. man., zgornja oktava v pedalu, melodico II o—I o, zveza I. man. s pedalom, zveza II. man. s pedalom, zveza II. man. s I. man., expression

(odmevna odmara II. man.), cresc.-dekresc. (odpira registre zaporedoma) opremljena je ta priprava s kazalcem od O do 15, s pritiskom noge do poljubne moči.

Sprožniki: O (zapira Trombo), A (odpira Trombo), O cresc.-decrec., poljubna kombinacija, pp, p, mf, f, ff, Tutti. Vse to v I. manualu.

V II. manualu pa O pp, p, f, ff, O.

Vseh potez in registrov skupaj pri vseh orglah sem naštel 48. Vendar bi pri tolikem številu registrov in različnih zvez pri teh orglah pričakoval mnogo več. Tudi tukaj je intonacija posameznih registrov vse premalo izrazita. Sicer ni tako enolična kot pri vrtojbenskih orglah. Tromba, ta pa je nekaj posebnega, kričava in razglašena. Polne orgle se krepko glasijo, seveda brez trombe, ker ta dela preveliko krika in disonanco. Register Concerto Viole je lepši nego v Vrtojbi Coro Viole. Viola sama pa je lepša v Vrtojbi. Prednost teh orgel je električni pogon, ki je menda prvi in edini na Goriškem. Mehanizem deluje dobro, pult za note pa je predaleč in previsoko postavljen, najbrž radi proste kombinacije, da se poteze za isto ne zakrijejo. Posebnost je tudi Melodico II I, ki omogoča, da če igram na I. manualu, pojo na II. manualu pripravljene registri samo melodijo (samo zgornji glas). Kritik g. Emil Komel v »Gor. Straži«, primerjajoč dvomanualne orgle v Vrtojbi in Štandrežu z orglami v Dornbergu, prihaja do zaključka, da mu še najbolj ugajajo orgle v Dornbergu. Orgelska omara v Štandrežu pa ni lepa niti sama na sebi niti se ne strinja s stavbnim slogom cerkve v Štandrežu; je pač bolj pendant velikemu oltarju.

Orgle v Ločniku pri Gorici je napravila za letošnjo Veliko noč tvrdka I. Kacin v Gorici. Orgle so na 2 manuala, pnevmatičnega sistema in imajo 12 pojočih registrov. Te orgle sem si v družbi z mojstrom g. Kacinom ogledal dne 16. maja t. l. Ravno isti dan pa je prišel te orgle pregledat in preizkusit g. Tomadini, stolni organist iz Čedad. Imel sem torej obenem priliko poslušati njegovo krasno igrano na novih orglah. Igral je deloma iz not (iz Niederländer Orgel-Album), deloma improviziral približno 1 uro, preizkušajoč različne kombinacije in glasovne nianse registrov. Za njim pa je g. Kacin mojstrsko izvajal iz orgel še vse lepše barvne tone z različnimi premeni in skupinami registrov, pozna pač najbolje sam svoje delo.

Dispozicija orgel v Ločniku je naslednja:

I. Manual: 1. Bordon 16'. 2. Principal 8'. 3. Gamba 8'. 4. Oktava 4'. 5. Mikstura 3 + 4 vrste.

II. Manual: 6. Violinski principal 8'. 7. Salicijonal 8'. 8. Bordonček 8'. 9. Vox celeste 8'. 10. Flauto 4'.

Pedal: 11. Subbas 16'. 12. Bas 8'.

Zveze: Oktavna zveza I. man., oktavna zveza II. man., suboktavna zveza II. + I. man., superoktavna zveza II. + I. man., manualna zveza I. + II. man., pedalna zveza s I. man., pedalna zveza z II. man.

1 prosta kombinacija. Pedalni avtomat in priprava za Crescendo (crescendo-Schweller).

Sprožniki: p mf, f, ff, Tutti in (skupno za oba man.).

V teh orglah bi bil na mestu nekoliko krepkejši Principal 8 v I. manualu, da bi bil res »Principal« ostalim registrom; toda tudi tak, kakršen je, je lepo se glaseč. Glede barve registrov velja tudi za te orgle, kar sem omenil glede orgel v Opatjem selu. Intonacija krasna. Igralnik je zelo praktično napravljen. Pedalni avtomat pa služi tej svrhi, da, kadar se z roko dotaknem tipk II. manuala, postane tudi pedal tišji, ko se pa zopet dotaknem s prsti tipk I. manuala, poje tudi pedal zopet krepkeje. S pomočjo man. zveze I. + II. man., se n. pr. piano igra na I. man. prenešana na II. manual v nespremenjeni barvi glasi kot pp. Te orgle se ne odlikujejo le po preciznosti izvršitve, marveč tudi po krasni intonaciji, kakršne je pri nas zmožna edino tvrdka I. Kacin.

Rajni orglarski mojster Milavec je v Kacinovi tvrdki dobil vrednega naslednika bodisi glede intonacije, kakor tudi glede preciznosti izdelave.

Podvzetnost g. Kacina moramo le pohvaliti, ki se ni ustrašil žrtev, ustvariti za naše sedanje razmere tako važno podjetje.

V delu so orgle za Prvačino (laška tvrdka), za Sgrado (Kacin), za Miren in Mošo (Kacin), za Tomaj (Rousal v Trstu).

Nove orgle v Mirnu.

V nedeljo dne 17. m. m. se je vršila blagoslovitev orgel v Mirnu. Orgle je izvršila orglarska tvrdka Ivan Kacin v Gorici kot svoj 16. opus.

Orgle so zgrajene na pnevmatični sistem z dvema manualoma in desetimi pojočimi registri.

Dispozicija je naslednja:

I. Manual: 1. Principal 8'. 2. Bordon 8'. 3. Oktava 4'. 4. Mikstura 3—4.

II. Manual: 5. Vjolinški principal 8'. 6. Salicijonal 8'. 7. Vox celeste 8'. 8. Flauta 4'.

Pedal: 9. Subbas 16'. 10. Oktav bas 8'.

Zveze: Superoktavna zveza I. man., superoktavna zveza I. man., suboktavna zveza II. man. k I. man., superoktavna zveza II. man. k I. man., manualna zveza II. k I., pedalna zveza I. man., pedalna zveza II. man., crescendo—Schweller.

Sprožniki: skupno za oba manuala p, mf, f, Tutti, O.

Tudi te orgle imajo vse prednosti dosedanjih Kacinovih orgel. Intonacija značilna za vsak posamezen register. Po svoji nežnosti se odlikuje Salicijonal 8', dočim je Vox celeste, čeprav sam na sebi lep in zelo uporaben register, odločno premočno intoniran, kar ni primerno značaju tega registra. Tudi Oktavbas 8' v pedalu bi bil lahko brez posebne škode izostal in bi z istimi stroški vmetili v I. Manual 1 register več, kar je bilo menda tudi v prvotni dispoziciji teh orgel.

Kakor že rečeno, se navedene orgle odlikujejo po krasni intonaciji posameznih registrov, igra s polnimi orglami se posebno mogočno glasi, škoda le, da ni II. manual postavljen v odmevno omaro, da bi bilo mogoče napraviti Expression-register, ker obstoječ Crescendo-Schweller iz praktičnih ozirov ni tako uporaben, ker le odpira in zapira posamezne registre po zaporedni vrsti.

Navedene orgle imajo tudi prav lično omaro napravljeno, po načrtu slikarja Delnerija, katera se lepo ujema s slogom mirenske cerkve.

Izmed na novo napravljenih dvomanualnih orgel v goriški okolici — če izvzamemo orgle v Ločniku z 12 registri — prednjačijo mirenske orgle glede intonacije in solidnosti izvršitve pred drugimi dvomanualnimi orglami. Želeti bi bilo le, da bi tvrdki Kacin bila dana možnost in prilika postaviti še več takih orgel po naših cerkvah kot kras hiše božje, v povzdigo veličastno-skrivnostnih bogoslužnih obredov in kot zelo izdaten pripomoček k povzdigi cerkvenega petja.

Od merodajnih strani pa je pričakovati, da se oživetvori prepotrebna orglarska šola, katera naj nam preskrbi večših, sposobnih in za svojo službo vnetih organistov, ki naj bi z vso vnemo gojili pravo in pravilno cerkveno petje.

SLOVENSKA ORGLARSKA ŠOLA V GORICI.

Da je orglarska šola za goriško nadškofijo pri današnjih razmerah živo potrebna, ni dvoma. Preč. duhovščina z veseljem pozdravlja to velevažno akcijo in tudi podpisani je večkrat obljubil, da jo bo podpiral.

Preč. g. David Doktorič je izdelal v ta namen ta-le načrt:

»Šola traja dve leti, učenci živé v konviktu pod strogo disciplino, poskrbljeno mora biti za globoko versko vzgojo kot običajno po naših konviktih: skupna molitev, sv. maša, pogosto sv. obhajilo. Pouk o teoriji glasbe, praktične vaje v petju, klavirju, orglanju, koral, liturgika, zgodovina itd., združništvo (knjigovodstvo, da absolventi lahko postanejo tajniki posojilnic). Pouk in vsa

vzgoja mora stremeti za tem, da si vzgojimo mož, ki bodo dejansko živeli življenje naše vere in stali naši duhovščini kot laični apostoli zvesto ob strani v delu za neumrjoče duše.

Finance: Premisliti je treba, kako bi naložili cerkvam primeren letni prispevek. Po mojem računu bi potrebovali v začetku mesečno L. 2000—3000. Res bi nekateri gospodje predavali brezplačno, a vsaj dva bi morali plačevati, zraven pride najemnina za prostore, razen, če bi te morda dobili brezplačno. Od zagotovljenih prispevkov je odvisno, koliko bi smeli izdati. Prosili bi tudi Nj. Eksc. dr. ja Fogarja, da se nam pridruži s svojo škofijo. Tudi učenci bi morali nekaj prispevati.

Podrobnosti bi moral izdelati pripravljalni odbor. Po razgovorih z raznimi gospodi naj bi bil tako-le sestavljen: Mons. Mihael Arko, Vinko Vodopivec, Ciril Zamar, Jožko Bratuž in David Doktorič.

Da ima ustanova trdno juridično podlago pred javnostjo, predlagam za družno obliko.

Ker je ustanovitev in vzdrževanje orglarske šole odvisno v prvi vrsti od preč. duhovščine in njenega sodelovanja, naročam, da se duhovniki do srede avgusta t. l. na svojih sestankih o tem pogovoré ter mi svoje želje in nasvete sporočijo.

Upravitelji cerkvâ naj se izjavijo gledé prispevkov: a) koliko bi dali v obliki enkratnega deleža 100 lir pri ustanovitvi in b) koliko letnega prispevka.

Duhovniki sami naj po možnosti podprejo ustanovo s tem, da se prijavijo kot člani.

Knezo-nadškofijski ordinarijat

v Gorici, dne 20. maja 1927.

† **FRANČIŠEK BORGIA**

knez in nadškof.

IZ ODBORA CECILIJINEGA DRUŠTVA V LJUBLJANI.

Odborovna seja se je vršila 1. junija 1927. Navzoči so bili: Predsednik p. H. Sattner, dr. Mantuani, Anžič in Premrl. Premrl poroča, da je pivovarna »Union« darovala za društvo 100 Din, Strojne tovarne in livarne 200 Din. Obema se izreče zahvala.

Predsednik poroča, da pride mariborski g. knezoškof k jubilejni slavnosti. Predsednik in vsi referenti podajo osnutek svojih govorov oz. poročil, namenjenih za jubilejno zborovanje in občni zbor. Določijo se osebe in društva, ki se jim pošlje vabilo k slavnosti. Razgovarjalo se je tudi o eventuelni mali razstavi slovenskih cerkvenih skladb o priliki jubileja. (Se ni zgodilo.)

Orglarska šola se zaključí 29. junija.

ORGANISTOVSKÉ ZADEVE.

Izredni občni zbor »Podpornega društva organistov v Ljubljani«, ki naj bi se vršil na dan praznovanja petdesetletnice »Cecilijinega društva v Ljubljani« dne 14. junija, kakor je zadnji »Cerkveni Glasbenik« poročal, se radi nekaterih nenadnih ovir ni mogel vršiti. V potrjenje predložena pravila je namreč policijsko ravnateljstvo par dni prej vrnilo s pripombo, naj se nekatere stvari v pravih bolj natančno spopolnijo, ter naj se priloži še izjava maribor-

skega škofijskega ordinarijata, da prevzame nekatere obveznosti iz predloženih pravil. Mariborski škofijski ordinarijat nam je to izjavo poslal. Pravila so zdaj na novo zopet vložena in upamo, da bodo v kratkem potrjena.

Kakor hitro bomo dobili potrjena pravila nazaj, se lahko takoj vrši občni zbor, ki naj ta pravila sprejme in s tem ustanovi »Zvezo organistov za Slovenijo«.

Mnogi člani še dolgujejo članarino za leto 1927, nekateri tudi za leto 1926. Opozarjamo vse: Kdor članarine za 1926 do konca novembra t. l. ne poravnava, tega društvo ne bo smatralo več za svojega člana. Pa tudi za letošnjo članarino prosimo čimprej.

Organisti in pokojninsko zavarovanje. Na različna vprašanja, ki prihajajo na »Podporno društvo organistov«, ali na posamezne člane odbora in, ki se tičejo tega, kako naj se postopa in kaj treba storiti, če se hoče kdo zavarovati pri pokojninskem zavodu, naj služi sledeče pojasnilo: Pokojninskemu zavodu v Ljubljani se naznani v čisto navadnem pismu ali celo na dopisnici ime, stan in kraj, kjer službujete, s pripombo, da se prijavite zavarovanju. Naznanite kolikor moč natančno svoje prejemke, ki jih imate v denarju, ter vrednost morebitne bire in prostega stanovanja. Vse drugo bo potem zavod sam naprej izpeljal in uredil.

Pripomnimo tudi, da so take prijave in naznanila pri pokojninskem zavodu uradna tajnost, ter se ni treba bati, da bi se zvedelo, kdo je tega ali onega prijavil. Glavna stvar je torej, in tudi že zadostuje, da se pokojninskemu zavodu sporoči: tu in tu je ta in ta organist, ki bi se rad prijavil zavarovanju. Vse drugo, kakor že rečeno, izpelje naprej potem zavod sam.

Kdor torej misli, da je opravičen in bi se rad zavaroval, naj se brez strahu prijavi sam ali pa po kaki drugi osebi. Ni treba imeti ozirov ne na desno ne na levo, vsak ima pravico se zavarovati za starost in onemoglost, ter naj si ne pusti nikdo kratiti te pravice.

KONCERTNA POROČILA.

I. Koncerti v Ljubljani. 4. junija se je vršil koncert delavskih zborov. Nastopili so pevski odsek »Grafika« v Ljubljani, »Enakost« iz Studencev pri Mariboru, »Svoboda« iz Javornika, »Vintgar« iz Dobrave, »Jednakost« iz Zagreba, Združeni delavski zbori iz Maribora, »Solidarnost« iz Kamnika in »Cankar« iz Ljubljane. Odlikovala sta se posebno »Grafika« pod Gröbmingom in »Cankar« pod Perkom. — 13. junija se je vršil v frančiškanski cerkvi cerkven koncert o priliki 50 letnega jubileja Cecilijinega društva, o katerem poročamo še na drugem mestu. — Dve javni produkciji gojencev konservatorija sta se vršili 23. in 24. junija in pokazali zelo lepe uspehe, zlasti v klavirju, goslih in solopetju. — 6. julija je v Ljubljani prvič nastopil pred kratkim ustanovljeni akademski pevski zbor pod vodstvom akademika Franceta Marolta ml. Izvajal je zборе Foersterja, Savina, Pavčiča, Ravnika, E. Adamiča ter narodne pesmi v harmonizaciji Fr. Marolta in E. Adamiča. Sodelovala sta akademika peveca-solista Likovič in Rus, ki ju je spremljal na klavirju akademik Šivic. Zbor je v najboljših rokah in bo med našimi pevsкими zbori zavzemal gotovo še eno prvih mest.

II. Koncerti drugod. V Mariboru se je vršil I. koncert mariborskega pevskega okrožja. — Pevsko društvo »Sloga« je priredilo koncert v Šmarju pri Jelšah. — 2. maja je pevsko društvo »Dvojnice« priredilo cerkven koncert v župni cerkvi sv. Terezije v Bjelovaru. Sodelovali so tudi prof. Dugan in p. Kolb iz Zagreba ter gospe Kolesarić in Mišulin iz Bjelovara. Glavna točka koncerta je bila p. H. Sattnerjeva »Jeftejeva prisega«. — Učiteljski zbor učiteljstva UJU je koncentiral v Trbovljah, v Št. Vidu nad Ljubljano, na Viču in v

Kranju. — Orkestralno društvo »Glasbene Matic« iz Ljubljane je koncertiralo v Murski Soboti, Ljutomeru in Zagorju ob Savi. (V Murski Soboti je sodelovalo tudi pri slovesni maši pri izvajanju p. H. Sattnerjeve »Missa seraphica«). — 16. junija je »Slovenski pevski oktet« priredil pevski koncert v Št. Vidu pri Stični. 14. julija je odpotoval na drugo pevsko turnejo po Kvarneru. — 19. junija je bil cerkven koncert na Ježici. Sodeloval je domači cerkveni pevski zbor pod vodstvom organista Z. Mazovnika ter konservatorist Blaž Arnič iz Ljubljane. — Isti dan sta priredila pianist g. Kuntara in violinist g. Vidmajer koncert v Laškem. — 29. junija je bil v Ptuju cerkven koncert celjske orglarske šole. — 4. julija je Akademski zbor ljubljanske univerze koncertiral v Mariboru. — 17. julija je »Ljubljanski Zvon« priredil koncert s sporedom narodnih pesmi v Laškem in Rimskih Toplicah. St. Premrl.

DOPISI.

Bevke pri Vrhniki. Mislím, da se naš kraj prvič javlja v »Glasbeniku«. Moj namen je, da na kratko poročam o cerkveni glasbi. Mislím, da ne bi bilo zadoščeno pravici, če bi kaj zamožal. Ni lepo, če se skrivajo napake in povzdiguje le, če je kaj dobrega. — Pa najprej nekaj načelnega. Cerkevno petje je prav gotovo zelo kulturne činitelj. Saj je star izrek, da »petje blaži srce«. Smotreno gojeno petje da neko veličastje, in verniki vedo, da so v cerkvi — v hramu božjem, pred prestolom Najvišjega. Žal, da se še ponekod dobijo kori, kjer je vsakemu vse prav in vse dobro. To ni prav! To je ravno nasprotno pravemu delu. — Tudi pri nas ni bilo dosti boljše. Mogoče komu ne bodo prijale te vrstice ali smatram, da se bo vsak ljubitelj glasbe postavil na to stališče: bolje nič kot pa slabo petje. — Lepe so stare pesmi, a treba je s časom naprej. — Vodstvo cerkvenega petja sem prevzel aprila meseca. Seve sem se lotil temeljite reforme. Orgle so slabe, kor majhen. Orgle so Goršičevo delo, že zelo stare, po vojni oropane mnogih piščali. Manual ob strani, tako, da vidim le eno ali dve pevki. Kot vedno: ni denarja, da bi se moglo popraviti. Sploh bilo bi potrebno novih orgel. — Vpeljal sem dvakratno skušnjo na teden. Nabavl sem deloma sam, deloma z darovi, novih not in pričeli smo. Predvsem pojemo Sattnerjeve, Premrlove in Mavove pesmi in nekatere druge. — Predvsem so mi drage pesmi našega Sattnerja. Vedno mi je žal, da so zame minuli tisti časi, ko sem prepeval na njegovem koru. Naj mi skromni g. svétnik oprostí, če mu na tem mestu izražam globoko zahvalnost za vse, kar sem v večletnem pevanju pod njegovim vodstvom pridobil. — Izmed mašnih pesmi nam najbolj ugajajo Premrlove in Sattnerjeve. — Kako mogočna je Premrlova »Bog pred Tvojim ...« v G-duru. Duša se lahko zaziblje in splava v nezmerni sreči pred božji prestol. Najsrečnejše so ure — ubranega petja. Dal Bog, da se uredé težke poveljne razmere in z njimi tudi gmotna plat, da bi mogli urediti naš kor in kraljico instrumentov — orgle. Srečko F. Kristan.

Veržej. Kdo še ni slišal o Veržeju in Veržincih! Tri leta sem že med njimi in zdi se mi umestno, da povem kaj o njih. Dobri pevci so; nesreča je le to, da so precej »haklih« in se radi cepijo v več pevskih društev. Ko prestopajo od enega zbora k drugemu, postane nazadnje marsikatera pevka podobna staremu Ciceronu, ki pravi o sebi: »Itaque et domo absum et foro, quod nec meum dolorem, quem a re publica capio, domus iam consolari potest, nec domesticum res publica.« — Ko sem prišel semkaj, bi bil kmalu obupal. Cerkevne pevke so bile samo štiri. Bo pač treba s štirimi začeti, sem mislil. Naročil sem lepíh pesmí in začel pridno vaditi v nadi, da bo lepo petje samo pritegnilo več drugih pevkv. S fantí sploh nisem začeljal; pomagal sem si z dobrimi tenoristi in basisti svojega zbora iz Marijanišča. O božiču smo zapeli nekaj božičnih, zbral sem najlepše. Čudovit uspeh! Po božiču je število pevkv iz štirih narastlo na 10. Pridno smo urili in peli na vsak praznik (ob navadnih nedeljah poje ljudstvo). Na Veliko noč sem združil zavodov zbor s farnim; tako je okoli 80 grl pelo Vstalemu hvalnice. Led je bil prebit. Pevke so bile navdušene in so prihajale in še prihajajo točno in vse k skušnjam. Moške glasove jemljem še iz zavoda.

Tri leta pojemo lepo in navdušeno. To je pobuda, da se tudi ljudsko petje lepo razvija. Ob Veliki noči in Sv. Rešnjem Telesu družim zavodov zbor z njimi. Treba je le še fante pritegniti. — Kako bo v prihodnje, upam, da bo poročal naslednik. Skušal bom poročati kaj naslednja štiri leta iz turinskega bogoslovja o slovenskem oktetu, ki ga bomo tam otvorili.

Jerko Gržinič.

Iz Gorice. (Novi zvonovi v Postojni.) Ti so že drugo zvonilo po vojni. Do vojne je bilo Samassi priljubljeno kvartseksno zvonilo h, e¹, gis¹, h¹. V vojni odvzete tri zvonove je po naročilu italijanske vlade z istimi glasovi nadomestila zvonarna Lera (Lucca, srednja Italija). Večja dva sta se kmalu ubila. Vzpostavitveni urad v Trevižu (Treviso) je hotel, da se izroči prelitje zopet Leri. Cerkevno predstojništvo pa ni hotelo iti zopet na led, je samo izbralo zvonarno (De Poli v Vidmu), četudi je moralo samo skrbeti za prelitvene stroške. Odkrižati se je tudi hotelo kvartseksnega akorda, ter je izbralo veselo in živahno dispozicijo h, dis¹, fis¹, gis¹. Izbera se je dobro posrečila. Intonacija med udarnimi in delnimi glasovi je natamčna, udarni glasovi so jasni, bistri, brenčanje je trajno, intenzivno, brez sunkov, slišnost posamnih zvonov zelo enaka, glasovna barvnost zelo podobna, liv je brezhiben, »neobdelan« (nepiljen), gladek, čist. Veleč. g. dekan Kerhne je novega zvonila lahko vesel. Mnogo se je trudil, pa njegov trud ima nepričakovan uspeh.

Po vojni sem že tri zvonila De Polijeva preizkusil v svojo popolno zadovoljnost. Po mojem mnenju je ta zvonarna v Italiji najboljša. Pohvalni ste tudi zvonarni Brighenti v Bolonji in Colbachini v Tridentu. Drugo pa je — kolikor meni znano — tako tako. Kriv je mnogo vzpostavitveni urad v Trevižu, ki prepoveduje vlivati v državne zvonove več kot 20% cina. In — kakor da bi ne bilo to dovolj slabo — izroča zdaj vplivanje na dražbi. Kdor dela »boljši kup«, ta dobi delo. In tako je v novejšem času spaval na površje zvonarski »parvenij« (Lapanje (Lapagna v Trstu). V naše zvonike dohajajo sedaj njegovi zvonški pohabljenici. Ta mojster skaza mrcvari svoje izdelke s pilo in kamnoseškim dletom, da jih je mučno gledati. Nekateri njegovi zvonovi niso niti prav okrogli. Vse prošnje naše častite duhovščine, naj se ji dovoli izbera zvonarja, ne izdajo pri oblastnikih v Trevižu prav nič.

Iv. Mercina.

OGLASNIK ZA CERKVENO IN SVETNO GLASBO.

Martin Zeleznik: Šest blagoslovnih pesmi za mešani in ženski zbor in 4 himne za praznik presv. Rešnjega Telesa za mešani zbor zložil — — Z dovoljenjem kn. šk. ordinariata v Ljubljani, dne 9. maja 1927, št. 1840. — Samozaložba.

Na prvi pogled se spozna Zeleznik v svoji mehkobi. Morebiti so te skladbe v celoti nekoliko manj izrazite, kakor so bile njegove adventne ali Marijine, zlasti 4 himne po značaju niso tako značilne in samosvoje. Skladbe pa so splošno zelo lahke in jih bodo zbori kakor druge Zeleznikove z veseljem rabili.

J. Kokošar: *Requiem aeternam* enoglasno z orglami. Z dovoljenjem kn. škof. ordinariata v Ljubljani z dne 2. maja 1927 — — štev. 1717. Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1927. — Na vso moč lahka in preprosta skladba. Obseg je tak, da ga ni peveca, ki bi ga izlahka ne zmogel: od b do a, torej niti polna oktava. Deklamacija je primerna, besedilo se brez vsakršnega ponavljanja z vpletenimi recitacijami in falsobordoni primerno hitro odmotava. Organisti, ki morajo črne maše večkrat sami peti, bodo po pričujoči lahki skladbi radi posegali. — Cena 12 Din. Kimovec.

S. M. Alakok Ekel: *Pridite molimo! 12 blagoslovnih in Srca Jezusovega pesmi* za mešani zbor. Z dovoljenjem kn.-šk. ordinariata v Ljubljani z dne 5. maja 1927 št. 1795. Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. 1927 Partitura 24 Din, glasovi po 5 Din. — Zbirka prinaša kar najbolj preproste, melodično in harmonično skromne pesmi, ki v celoti ne povedo dosti novega. Vrhutega je marsikaj neokretnega v postopih, orgelski part večinoma precej klavirski. Pesmi bodo šibkejšim zborom sicer ugajale, a škoda, da s takimi revnimi, malo ozir. nič pomembnimi skladbami kolikortoliko zaviramo razšir-

janje in izvajanje naših boljših domačih. Omenjam še to, da podpisani št. 12. nisem odobrila, ker je v srednjem delu popolnoma banalna in necerkvena. Čudno, da Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani tako rada založi kaj tovrstnega, iz tujine prinešenega, dočim pa za pristno slovenske stokrat boljše stvari večkrat nima ne denarja ne smisla.

Premrl.

NAŠI GLASBENI LISTI.

Pevce 1927, 5. in 6. Prinaša E. Adamičev članek: Nekaj misli o prireditvah narodnih pesmi in nadaljevanje dr. J. Čerinove razprave o zgodovinskem razvoju vojaških cizroma turških godb. Sledi Vestnik Pevske zveze. Ljubljanski koncerti. Razne vesti. Listnica. Glasbeni listi. — V glasbeni prilogi je objavljen Emil Adamičev 5glasni, v nekdanjem polifonskomadrigalnem slogu zloženi zbor »Dve kiti«, Martin Železnikov moški zbor »Lahko noč« in Anton Dolinarjev 3glasni ženski zbor »Moja mamica«.

Zbori 1927, 5. in 6. Se spominjajo † Jakoba Aljaža, prinašajo Cvetko Golarjeve Tri pesmi, nadaljevanje dr. Jos. Mantuanijeve razprave o jugoslovanski glasbi, zelo poučni prof. H. Družovičev članek o slovenski, hrvaški in srbski narodni pesmi (z zelo zanimivimi glasbenimi primeri). Dr. Fr. Mlinar-Cigale piše o razmerju med vokalno glasbo in glasbo v širšem pomenu, Emil Adamič o madrigalu. Med našimi skladatelji izvemo podrobne podatke o Saši Šantlu. Slede dopisi, pevska društva, operna in koncertna kronika, glasbeni listi, nove skladbe in izdaje, razno, listnica. — V glasbeni prilogi je objavljen Emil Adamičev 5glasni mešani polifonski zbor »Umirajoča«, Saša Šantlov 5glasni mešani zbor »Aganče božij« iz staroslovanske maše s spremljevanjem za orgle ali harmonij in Vasilij Mirkov moški zbor ozir. četverospjev »Šumi, potok, šumi«.

Sv. Cecilija 1927, 3. nadaljuje dr. Ant. Goglijev članek o hrvaškem glasbenem zavodu v Zagrebu (1872—1927), dr. Jos. Mantuani nadaljuje razpravo o slovenskem izdelovalatelju orgel Frančišku Ks. Križmanu (ob 200 letnici njegovega rojstva), prof. S. P. Orlov poroča o glasboznanstvu v Rusiji od 1920—25, Rob. Aleksander poroča o dunajski proslavi Beethovnovi 100 letnici, Vjek. Lončar završuje članek o Beethovnu, Fr. Dugan poroča o primieri P. H. Sattnerjeve »Tajde«, Vl. D. piše o angleškem glasbenem življenju, I. Kuharec o glasbenih prilikah v ameriških Zjedinjenih državah; Julij Kempf razpravlja o hrvaškem glasbeniku Viljemu Justu, roj. 1826, umrl 1883. Slede dopisi, glasbena literatura, razne vesti, iz Cec. društva, nek je svašta. — Glasbena priloga prinaša Peter Griesbacherjev motet »O Thoma« za triglasni moški zbor in orgle, † Dragutin Trišlerjev moški zbor »U slavu svetih apostola Cirila i Metoda!«, Stjepan Lovričev enoglasni zbor z orglami »Marijo, svibnja Kraljice« in o. Kamilo Kolbov »Majko Božja čudotvorna« v enaki priredbi.

(O ostalih listih bomo poročali prihodnjič.)

RAZNE VESTI.

Osebne vesti. Goriški knez in nadškof dr. Frančišek Borgia Sedej obhaja 26. avgusta t. l. zlato mašo. Visokemu jubilanu, prezashuznemu in neustrašnemu cecilijanskemu prvoboritelju, naše najspoštlivejše in najsrčneje čestitke! — Dne 22. julija je na Dunaju promoviral za doktorja glasbe g. Anton Dolinar, pevovodja »Ljubljane« in urednik »Pevca«. Gosp. doktorju iz srca čestitamo. — Organist Jakob Kurnik v št. Lenartu (Slov. gorice) je obhajal pred kratkim 50letnico organistovskega delovanja. Še na mnoga leta!

Osebne vesti. Ravnatelj stolnega kora in orglarske šole v Ljubljani, urednik »C. Gl.« Stanko Premrl je bil ob priliki 50letnega jubileja Cec. društva imenovan za častnega konzistorijalnega svetnika ljubljanske škofije. — Skladatelj dr. Fran Mlinar-Cigale, sotrudnik našega lista, dosedaj okrajni komisar v Ljutomeru, je postal vladni tajnik. — Naš sotrudnik Herbert Svetel, doslej mag. komisar v Ljubljani, postal mag. tajnik. — Državni izpit iz glasbe sta napravila mariborski stolni kapelnik

Ivan Gašparič (na Dunaju) in skladatelj Karlo Adamič (v Zagrebu), ki je kmalu na to dobil mesto učitelja glasbe na drž. učiteljskišči v Križevcih. — Gospod Karel Jeraj, kons. profesor v Ljubljani, je bil odlikovan z redom sv. Save. — Gospod Florijan Veninšek, organist na Rečici, je obhajal pred kratkim 50 letnico organistovskega delovanja. — G. Josip Velnar, ljutomerski mešan in zaslužni — že 45 let delujoči — cerkveni pevec, je obhajal o binkošnih 70 letnico rojstva. — Vsem našim vrlim glasbenikom prav iskreno čestitamo.

Na orglarski šoli v Ljubljani je bil sklep šolskega leta 1926/27 29. junija t. l. Šolo so dovršili: tretjeletniki Bernard Franc iz Sore, Drmota Anton iz Kroke (z odliko), Galé Alojzij iz Prežganja, Sadar Janez iz Št. Vida pri Stični, Slatnar Mavricij iz Šmarce pri Kamniku in drugoletnik Starec Alojzij iz Škocjana pri Turjaku (z odliko). — Šolsko leto 1927/28 se prične v ponedeljek 26. septembra ob pol devetih.

Na drž. konservatoriju v Ljubljani so pred drž. izpraševalno komisijo napravili državni izpit iz glasbe v dneh 1. in 2. julija t. l. gdč. Marija Lahajner, p. Gotfrid Ploj in gdč. Jelislava Serajnik (z odliko).

Tečaj za organiste in pevovodje se je vršil v dneh od 4. do 7. julija t. l. v Mariboru. Vodil ga je stolni kapelnik Ivan Gašparič.

Ljubljanska zvonarna Strojnih tovarn in livarn je na letošnjem veesejmu v Ljubljani razstavila štiri bronaste zvonove za Kamnik, in sicer za dekanijsko cerkev na Šutni fis, za podružnico na Zalah e, gis in h.

Varaždinsko pevsko društvo »Tomislav« je v letošnjih binkošnih proslavilo 10 letnico svojega obstoja in delovanja.

Cerkveni stolni pevski zbor v Dubrovniku je letošnji veliki teden — od cvetne nedelje do velike nedelje — izvajal skladbe Alesanija, Falconare, Gollerja, Matijeveča, Mozarta, Palestrine, Pollerija, Ravanella, Viculina in Zimarina.

O priliki slavnostnih tednov na Dunaju v prvi polovici junija t. l. so poleg simfoničnih in drugih koncertov izvajali tudi izbrano cerkveno glasbo: Haydnovo »Nelsonovo mašo«, Brucknerjevo F-mol mašo in E-mol mašo, ter Beethovnovi Missa solemnis.

Hrvatsko pevsko društvo »Kolo« je na letošnjem 5. mednarodnem pevskem festivalu v Frankfurtu ob Meni izvajalo z največjim uspehom dr. Širolov a capella oratorij »Sv. Ciril in Metod«. Koncert je vodil društveni pevovodja prof. Srečko Kumar, med solisti pa so sodelovali naši pevci-mojstri Betetto, Križaj in Banovec. Po povratku v Zagreb je »Kolo« izvajalo oratorij v zagrebški stolnici. V jeseni ga namerava izvajati v Ljubljani.

Na slavnost sv. Cirila in Metoda v Turinu, ki so jo priredili gg. bogoslovci salezijanske osrednje bogoslovnice, so se med drugimi točkami izvajale tudi nekatere poljske in slovenske skladbe (Jurkovičeva »Sv. Ciril in Metod« in Premrlova »Gospodi Bože moi«). Slovenske pesmi so segle vsem navzočim posebno globoko v srce.

Zvonarna in livarna v Št. Vidu nad Ljubljano je v novejšem času vlila zvonove za Krtino, Nadgorico, Sostro, Šmartno ob Savi, Osolnik, Vransko, Zagorje itd. Izven Slovenije za župno in stolno cerkev v Belgradu, za Beli Manastir, Čadjavico, Lipovčane, Neštinj, Nikšice, Ludberg, oba Osijeka itd.

Umril je 10. julija v Vuzenici tamošnji nadžupnik in dekan g. Štefan Pivec. Blagopokojni je bil goreč duhovnik ter zmožen, marljiv glasbenik. Kjer je služboval, je ustanavljal pevska društva ter vodil z veliko vneto že obstoječe pevske zборе. O letošnjem 50 letnem jubileju »Cecilijanskega društva« ljubljanske škofije je pisal našemu uredništvu sledeče pismo: »Štirideset let sem že naročnik »Cerkv. Glasbenik« in sem s paznim očesom zasledoval gibanje na cerkveno-glasbenem polju po vseh slovenskih škofijah. Dobro mi je znano, koliko zaslug si je stekel »Cerkv. Glasbenik« za reformo in prerod cerkvene glasbe; udeležil sem se slavnosti ob njegovem srebrnem jubileju in zastopal z enim duhovnim sobratom »Cecilijino društvo za lavantinsko škofijo«, ob njegovem zlateg jubileju pa se žal moram zadovoljiti s tem, da ga iz daljave pozdravljam želež mu v obilni meri božjega blagoslova!« Blagopokojnemu navdušenemu cecilijancu Bog daj bogato plačilo v nebesih!

DAROVI ZA CERKVENI GLASBENIK.

Katoliško tiskovno društvo v Ljubljani 4000 Din; Občinstvo pri jubilejnem koncertu v frančiškanski cerkvi (za Cec. društvo) 1328.50 Din; dr. Franc Kimovec, stolni kanonik v Ljubljani, 750 Din; Roman Pahor, organist v Renčah pri Gorici (odstopil nagrado Jugoslovanske knjigarne za natis I. Kokošarjevega Requiema), 500 Din; po 300 Din: dr. Josip Čerin, višji kapelnik v Ljubljani in Matej Hubad, ravnatelj drž. konservatorija v Ljubljani; po 200 Din: Slomškova družba v Ljubljani in Strojne tovarne in livarne v Ljubljani; po 130 Din: Martin Planinšek, organist v Hrušici (Istra); po 115 Din: Marica Olup, konservatoristka v Ljubljani; po 100 Din: Delniška družba pivovarne »Union« v Ljubljani; Milan Kalan, sodnik v Kranjski gori; Ivan Kacin, izdelovatelj orgel in harmonijev, Gorica; Rev. Matija Jager, duhovnik v Ameriki; msgr. Viktor Steska, vladni referent v p. v Ljubljani; dr. Franc Ušeničnik, univ. prof. v Ljubljani (za orglarsko šolo); Valentin Zabret, dekan v Št. Vidu nad Ljubljano; po 65 Din: Alojzij Mihelčič, trgovec z vinom in posestnik v Celju; Alfonz Breznik, trgovec z glasbenimi instrumenti v Ljubljani; Josipina Oštir, posestnica v Celju; župni urad sv. Petra v Ljubljani; Franc Zabret, stolni vikar in urednik »Domoljuba« v Ljubljani; po 60 Din: učenci orglarske šole v Ljubljani; po 50 Din: Anton Anžič, realčni profesor v Ljubljani; po 45 Din: Josip Knific, župnik v Gorjah; po 35 Din: Alojzij Kralj, župnik na Gočah pri Vipavi; po 30 Din: Ferdo Kristl, učitelj glasbe, Ruma (Slavonija); Janko Žagar, župni upravitelj na Ledinah pri Idriji in neimenovan; po 20 Din: Anton Grum, organist na Vrhniki; Jože Jagodić, kn.-škof. tajnik v Ljubljani; po 15 Din: Ivan Brglez, organist v Št. Vidu pri Ptuj; Ivo Cvek, obč. tajnik v Loki pri Zidanem mostu; dr. Ladislav Pegan, odvetnik v Ljubljani; Alojzij Poklič, organist v Vitanju; Pevsko društvo »Davorija« v Mariboru in Anton Bižal, organist v Gorjah; po 10 Din: † Štefan Pivec, dekan v Vuzenici; Davorin Colnarič, organist v Št. Janžu na Dravskem polju, neimenovana; Peter Strniša, zborovodja v Mitrovici; Karel Bricelj, organist v Šenčurju pri Kranju, in neimenovan; po 5 Din je došlo 10 prispevkov. — Vsem darovalcem in za vsak dar izreka urednik najtoplejšo zahvalo in Bog plačaj ter prosi za list še nadaljnjih prispevkov.

LISTNICA UPRAVE.

P. n. naročnike, ki lista do sedaj še niso poravnali, kljub temu, da imamo posebno letos izredno velike stroške z njim — saj nas sama jubilejna številka stane 17.920 Din — prosimo, naj s poravnavo naročnine nikar ne odlašajo. Kdor lista po prejemu te številke ne bo poravnal, mu ga ne bomo mogli več pošiljati.

NAŠE PRILOGE.

Današnji številki je priložena glasbena priloga s sledečimi skladbami: Po povzdigovanju in Nebeški kori, strmite, zložil dr. Fran Mlinar-Cigale in Sree Kraljevo, zložil dr. Fr. Kimovec. Posamezni izvodi stanejo poldrug dinar.

DVA POPRAVKA.

V dr. Fr. Mlinar-Cigalejevem članku mora na str. 88 v četrtem odstavku, v šesti vrstici mesto nenavaden boj stati: nezaveden boj.

V zadnjem »C. Gl.« str. 110, vrsta 17 je pomotoma izpadla besedica *osi*; biti mora: če ta ne stoji prav v *osi* nihaja.

Izhaja šestkrat na leto kot dvomesečnik. Cena listu z glasbeno prilogo vred 35 Din, za dijake 20 Din, za Italijo 40 Din, za Ameriko 1 dolar. Uredništvo in upravništvo: Pred škofijo 12/I. Odgovorni urednik lista in glasbene priloge in izdajatelj **Stanko Premrl** v Ljubljani.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani **Karel Čeč**.